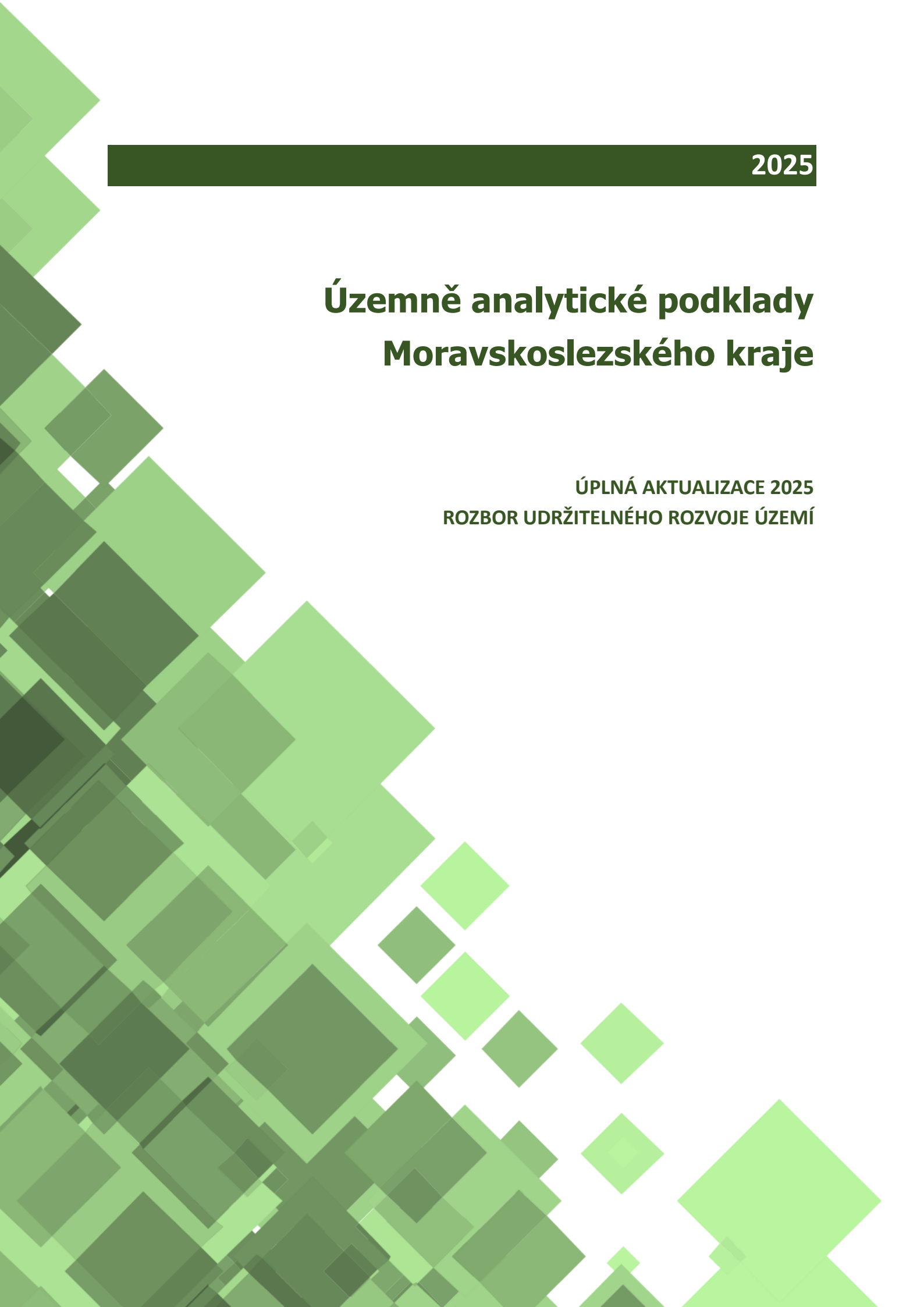

2025

Územně analytické podklady Moravskoslezského kraje

ÚPLNÁ AKTUALIZACE 2025
ROZBOR UDRŽITELNÉHO ROZVOJE ÚZEMÍ

Šestou úplnou aktualizací Územně analytických podkladů Moravskoslezského kraje 2025 zpracovala společnost PROCES – Centrum pro rozvoj obcí a regionů, s.r.o. Moravská 758/95, 700 30 Ostrava-Hrabůvka IČ: 28576217, Tel.+420 595 136 023, <http://rozvoj-obce.cz/>, e-mail: info@rozvoj-obce.cz.

Autorský kolektiv:

- Doc. Ing. Lubor Hruška, Ph.D. – expert v oblasti prostorové sociologie a hodnocení sídelní struktury
- Ing. Ivana Foldynová, Ph.D. – expert v oblasti ekonomiky, regionálního rozvoje a urbanismu
- PhDr. Andrea Hrušková – expert v oblasti sociologie
- Ing. David Kubáň – expert v oblasti GIS
- Ing. Petr Proske – expert v oblasti zpracování dat
- Ing. arch. Dagmar Saktorová – expert v oblasti urbanismu a územního plánování
- Ing. arch. Miroslav Hudák – autorizovaný architekt České komory architektů v oboru územní plánování, číslo autorizace: 03554, expert v oblasti urbanismu a územního plánování
- Bc. Linda Vyvialová – expert v oblasti zpracování dat
- a další.

Verze dokumentu ze dne 27. 6. 2025.

Obsah

SEZNAM ZKRATEK	3
1 METODICKÝ POSTUP ROZBORU UDRŽITELNÉHO ROZVOJE ÚZEMÍ	5
2 ZJIŠTĚNÍ A ZHODNOCENÍ POZITIV A NEGATIV V ÚZEMÍ	6
2.1 ŠIRŠÍ ÚZEMNÍ VZTAHY	6
2.2 PROSTOROVÉ A FUNKČNÍ USPOŘÁDÁNÍ ÚZEMÍ	7
2.3 STRUKTURA OSÍDLENÍ	7
2.4 SOCIODEMOGRAFICKÉ PODMÍNKY A BYDLENÍ	8
2.5 PŘÍRODA A KRAJINA	8
2.6 VODNÍ REŽIM A HORNINOVÉ PROSTŘEDÍ	9
2.7 KVALITA ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ	10
2.8 ZEMĚDĚLSKÝ PŮDNÍ FOND A POZEMKY URČENÉ K PLNĚNÍ FUNKCÍ LESA	10
2.9 OBČANSKÁ VYBAVENOST VČETNĚ JEJÍ DOSTUPNOSTI A VEŘEJNÁ PROSTRANSTVÍ	11
2.10 DOPRAVNÍ A TECHNICKÁ INFRASTRUKTURA VČETNĚ JEJICH DOSTUPNOSTI	11
2.11 EKONOMICKÉ A HOSPODÁŘSKÉ PODMÍNKY	12
2.12 REKREACE A CESTOVNÍ RUCH	13
2.13 BEZPEČNOST A OCHRANA OBYVATEL	14
3 OBECNÁ VÝCHODISKA A METODICKÝ POSTUP HODNOCENÍ PILÍŘŮ UDRŽITELNÉHO ROZVOJE	15
3.1 OBECNÁ VÝCHODISKA	15
3.2 METODICKÝ PŘÍSTUP	15
4 VYHODNOCENÍ ÚZEMNÍCH PODMÍNEK A POTENCIÁLŮ PODLE JEDNOTLIVÝCH PILÍŘŮ UDRŽITELNÉHO ROZVOJE	17
4.1 VYHODNOCENÍ ÚZEMNÍCH PODMÍNEK A POTENCIÁLŮ PRO PŘÍZNIVÉ ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ	17
4.1.1 Vyhodnocení územních podmínek pro příznivé životní prostředí	17
4.1.2 Vyhodnocení potenciálů pro příznivé životní prostředí	22
4.2 VYHODNOCENÍ ÚZEMNÍCH PODMÍNEK SOUDRŽNOSTI SPOLEČENSTVÍ OBYVATEL	23
4.2.1 Vyhodnocení územních podmínek pro soudržnost obyvatel území	23
4.2.2 Vyhodnocení potenciálů z hlediska soudržnosti obyvatel území	29
4.3 VYHODNOCENÍ ÚZEMNÍCH PODMÍNEK A POTENCIÁLŮ HOSPODÁŘSKÉHO PILÍŘE	31
4.3.1 Vyhodnocení územních podmínek hospodářského pilíře	31
4.3.2 Vyhodnocení potenciálů z hlediska hospodářského pilíře	36
5 VYHODNOCENÍ VZÁJEMNÝCH VAZEB POTENCIÁLŮ A TRENDŮ VÝVOJE	37
5.1 VYHODNOCENÍ VZÁJEMNÝCH VAZEB POTENCIÁLŮ	38
5.2 VYHODNOCENÍ TRENDŮ VÝVOJE ÚZEMÍ MORAVSKOSLEZSKÉHO KRAJE	39
5.2.1 Pilíř životního prostředí	39
5.2.2 Pilíř soudržnosti společenství obyvatel	39
5.2.3 Hospodářský pilíř	40
6 URČENÍ PROBLÉMŮ K ŘEŠENÍ V ÚZEMNĚ PLÁNOVACÍCH DOKUMENTACÍCH, PŘÍPADNĚ ÚZEMNÍCH STUDII	42
6.1 POŽADAVKY NA ZMÍRNĚNÍ NEBO OMEZENÍ URBANISTICKÝCH, DOPRAVNÍCH NEBO HYGIENICKÝCH ZÁVAD	42
6.2 POŽADAVKY NA ZMÍRNĚNÍ NEBO OMEZENÍ VZÁJEMNÝCH STŘETŮ ZÁMĚRŮ NA PROVEDENÍ ZMĚN V ÚZEMÍ A STŘETŮ ZÁMĚRŮ S LIMITY VYUŽITÍ ÚZEMÍ S HODNOTAMI	42
6.3 POŽADAVKY NA ZMÍRNĚNÍ NEBO OMEZENÍ NEGATIV V ÚZEMÍ, VYUŽITÍ POTENCIÁLŮ ÚZEMÍ A NA SNÍŽENÍ NEVYVÁŽENÉHO VZTAHU PODMÍNEK PRO PŘÍZNIVÉ ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ, HOSPODÁŘSKÝ ROZVOJ A SOUDRŽNOST SPOLEČENSTVÍ OBYVATEL	43
7 Příloha č. 1: Indikátory dle pilířů	44

SEZNAM ZKRATEK

BD	Bytový dům
CZT	Centralizované zásobování teplem
ČHMÚ	Český hydrometeorologický ústav
ČR	Česká republika
ČSÚ	Český statistický úřad
EVL	Evropsky významná lokalita
HDP	Hrubý domácí produkt
HMMC	Hyundai Motor Manufacturing Czech
HMMS	Hrubá míra migračního salda
HP	Hospodářský pilíř
HPH	Hrubá přidaná hodnota
HSOÚ	Hospodářsky a sociálně ohrožených území
CHKO	Chráněná krajinná oblast
IL	Imisní limit
JE	Jaderná elektrárna
KV	Komplexní velikost
MF	Ministerstvo financí
MMR	Ministerstvo pro místní rozvoj
MPSV	Ministerstvo práce a sociálních věcí
MS	Moravskoslezský
MSK	Moravskoslezský kraj
MV	Ministerstvo vnitra
MZe	Ministerstvo zemědělství
MZCHÚ	Maloplošné zvláště chráněné území
MŽP	Ministerstvo životního prostředí
OECD	Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (Organisation for Economic Co-operation and Development)
OPM	Obsazená pracovní místa
ORP	Obec s rozšířenou působností
PLO	Přírodní lesní oblast
POÚ	Pověřený obecní úřad
RURÚ	Rozbor udržitelného rozvoje území
SLDB	Sčítání lidu, domů a bytů
SO	Správní obvod
SP	Sociální pilíř
TEMK	Transevropský multimodální koridor

TEN-T	Transevropská dopravní síť (Trans European Network Transport)
ÚAP	Územně analytické podklady
ÚPD	Územně plánovací dokumentace
ÚSES	Územní systém ekologické stability
VRT	Vysokorychlostní trať
VÚV TGM	Výzkumný ústav vodohospodářský T. G. Masaryka
ZPF	Zemědělský půdní fond
ZÚR	Zásady územního rozvoje
ŽP	Životní prostředí
žst.	Železniční stanice

1 METODICKÝ POSTUP ROZBORU UDRŽITELNÉHO ROZVOJE ÚZEMÍ

Rozbor udržitelného rozvoje území aktualizace ÚAP MSK 2025 je zaměřen na splnění následujících cílů a úkolů:

- zjištění a vyhodnocení pozitiv a negativ v území
- vyhodnocení územních podmínek a potenciálů jednotlivých pilířů udržitelného rozvoje území včetně jejich vzájemných vazeb a trendů vývoje území, a to pro:
 - příznivé životní prostředí
 - hospodářský rozvoj
 - soudržnost společenství obyvatel
- určení problémů k řešení v ÚPD, vyplývajících z:
 - urbanistických, hygienických, dopravních nebo jiných územně technických závad
 - vzájemných střetů záměrů na provedení změn v území a střetů těchto záměrů s limity využití území a s hodnotami v území
 - odstranění nebo zmírnění vlivů negativ v území
 - využití potenciálů rozvoje území
 - snížení nevyváženého vztahu podmínek pro příznivé životní prostředí, pro hospodářský rozvoj a pro soudržnost společenství obyvatel

Textovou část šesté úplné aktualizace zpracovala společnost PROCES – Centrum pro rozvoj obcí a regionů, s.r.o. Textová část rozboru udržitelného rozvoje území, která tvoří obsah tohoto svazku, je strukturována dle výše uvedeného členění.

Klíčovým podkladem pro zpracování je také Územní studie Sídlní struktura Moravskoslezského kraje Aktualizace 2024, kterou zpracovala společnost PROCES – Centrum pro rozvoj obcí a regionů, s.r.o.

Grafickou část tvoří výkres problémů k řešení v územně plánovacích dokumentacích, případně územních studiích – problémový výkres. Grafickou část zpracoval Odbor kultury a územního plánování Krajského úřadu Moravskoslezského kraje.

2 ZJIŠTĚNÍ A ZHODNOCENÍ POZITIV A NEGATIV V ÚZEMÍ

Základem rozboru udržitelného rozvoje území ÚAP je zjištění a zhodnocení pozitiv a negativ v území v rámci 13 hlavních tematických okruhů:

- 1) širší územní vztahy
- 2) prostorové a funkční uspořádání území
- 3) struktura osídlení
- 4) sociodemografické podmínky a bydlení
- 5) příroda a krajina
- 6) vodní režim a horninové prostředí
- 7) kvalita životního prostředí
- 8) zemědělský půdní fond a pozemky určené k plnění funkcí lesa
- 9) občanská vybavenost včetně její dostupnosti a veřejná prostranství
- 10) dopravní a technická infrastruktura včetně jejich dostupnosti
- 11) ekonomické a hospodářské podmínky
- 12) rekreace a cestovní ruch
- 13) bezpečnost a ochrana obyvatel

2.1 ŠIRŠÍ ÚZEMNÍ VZTAHY

Zhodnocení pozitiv:

- Potenciál pro hospodářskou a kulturní spolupráci a rozvoj cestovního ruchu s přilehlými oblastmi Polska (Województwo Śląskie, Województwo Opolskie) a Slovenska (Žilinský samosprávny kraj).
- Dosažitelnost mezinárodních letišť V Katovicích a Krakově.
- Kvalitní a rychlé spojení s hlavním městem po železnici díky konkurenci dopravců.
- Pokročilá příprava výstavby vysokorychlostní železniční trati přes Olomoucký kraj do Ostravy-Svinova, ve výhledu je pokračování do Polska.
- Potenciál letiště Ostrava-Mošnov ve vazbě na multimodální logistické centrum.
- Rostoucí přepravní výkon letiště Ostrava-Mošnov od roku 2024.

Zhodnocení negativ:

- Okrajová poloha v rámci ČR a značná vzdálenost od Prahy.
- Bariéry na hranicích kraje – Jeseníky, Beskydy, vojenský újezd Libavá.
- Spojení po dálnici není kvůli přehlcení úseku Brno-Praha uspokojivé. Čím dál více chybí rychlostní propojení v trase silnice I/35 (Mohelnice-Hradec Králové).
- Katovická aglomerace jako zdroj emisí je jedním z faktorů zhoršeného ovzduší v MSK.

2.2 PROSTOROVÉ A FUNKČNÍ USPOŘÁDÁNÍ ÚZEMÍ

Zhodnocení pozitiv:

- Polycentrická Ostravská aglomerace¹ představuje hustě obydlené území se silnými hospodářskými vazbami mezi Ostravou a dalšími významnými centry.
- Kvalitní občanská vybavenost vyššího řádu v centrální části kraje (zdravotnictví, školství, kultura, sport).
- Podbeskydí jako kvalitní lokalita pro bydlení s dobrou dopravní vazbou na centrum aglomerace.

Zhodnocení negativ:

- Odlehlost jihovýchodní a zejména severozápadní části kraje vzhledem k jeho centru, časově náročná dopravní dostupnost.
- Vnitřní periferie v rámci kraje – Osoblažsko, Rýmařovsko, Vítkovsko, Odersko², které trpí dlouhodobým odlivem obyvatelstva.

2.3 STRUKTURA OSÍDLENÍ

Zhodnocení pozitiv:

- Ostrava dle komplexní velikosti patří mezi nejvýznamnější centra ČR spolu s Prahou a Brnem. Polycentrická Ostravská aglomerace má 1,09 mil. Obyvatel a je druhou nejvýznamnější aglomerací v ČR.
- Vyšší centra osídlení (kategorie B)³ ve střední a východní části kraje plní funkci významných subregionálních center (Opava, Frýdek-Místek).
- Mezi středně významná centra (kategorie C) patří Havířov, Třinec, Karviná, Nový Jičín, Kopřivnice, Krnov, Český Těšín, seřazeno podle komplexní velikosti center. Města (ORP) jsou významná i nabídkou pracovních příležitostí (Třinec, Nový Jičín, Krnov, Kopřivnice).
- Města Český Těšín, Opava, Nový Jičín jsou významná jako regionální centra kultury. Nadregionální význam s přesahem do Polska má v oblasti kultury Ostrava.

Zhodnocení negativ:

- Administrativní rozdělení kraje na obce s rozšířenou působností (ORP) neodpovídá přirozeným funkčním regionům zejména v zázemí centra aglomerace.
- Disproporce mezi významem jednotlivých ORP i počtem obcí, které zahrnuje jejich správní území.
- Snižování významu statutárního města Karviná v sídelní hierarchii kraje, měřeno komplexní velikostí, dochází ke snižování rezidenční i pracovní funkce.
- Srůstání sídel živelnou urbanizací na severovýchodě kraje a v Podbeskydí.

¹ Vymezená v rámci Územní studie Sídelní struktura Moravskoslezského kraje Aktualizace 2024 – kapitoly 1.7.

² Podrobněji Územní studie Sídelní struktura Moravskoslezského kraje Aktualizace 2024 – kapitola 1.8.

³ MMR (2024) Centra osídlení České republiky. Vymezení vyšších a středních center a metodický postup pro vymezení nižších a malých center. 3. vydání. Praha: MMR.

- Suburbanizace projevující se vylidňováním měst s výjimkou Frýdlantu nad Ostravicí (měřeno změnou populace 2004–2024).
- Intenzivní suburbanizační proces v území v dobré dojížděkové vzdálenosti do center (Podbeskydí, okolí měst).

2.4 SOCIODEMOGRAFICKÉ PODMÍNKY A BYDLENÍ

Zhodnocení pozitiv

- Nižší ceny bytů v porovnání s průměrem ČR.
- Bytová výstavba stále pokračuje především se jedná o výstavbu rodinných domů. Dlouhodobě však narůstá i výstavba bytových domů.
- Potenciál neobydlených bytů (domů) pro druhé bydlení v západní části kraje.

Zhodnocení negativ

- Trend růstu podílu domácností jednotlivců, což má vliv na nižší využitelnost stávajícího bytového fondu.
- Oslabení měst úbytkem obyvatel do jejich zázemí, tento trend byl přerušen v roce 2022, kdy došlo k nárůstu počtu obyvatel ve městech způsobeného započítáním osob z Ukrajiny.
- Negativní vývoj podmínek pro bydlení ve městech způsobený nárůstem individuální dopravy ze suburbíí, což vyvolává zátěž dopravní infrastruktury a zhoršuje kvalitu prostředí ve městech (hluk, prašnost a zhoršený stav ovzduší).
- Převážně nekoncepční nová bytová výstavba v suburbíích bez odpovídající dopravní a technické infrastruktury, veřejných prostranství a občanské vybavenosti.
- Dlouhodobý úbytek počtu obyvatel v MSK, jak přirozenou měnou, tak migrací.
- Obecně nižší úroveň vzdělání obyvatel kraje v porovnání s průměrem ČR.

2.5 PŘÍRODA A KRAJINA

Zhodnocení pozitiv

- Kraj má pořízenou kvalitní územní studii krajiny, zpracovanou v ZÚR MSK.
- 3 chráněné krajinné oblasti, přírodní parky, mnohá maloplošná chráněná území a lokality soustavy Natura 2000.
- Výskyt jedinečně dochovaných historických krajinných struktur:
 - pásy záhumenicových plužin v několika lokalitách Jesenicka, z nichž nejvýznamnější je Holčovicko
 - enklávy kulturního bezlesí v Beskydech

Zhodnocení negativ

- Potenciálně rizikové oblasti vsakování srážkových vod jsou vymezeny v územní studii Lokalizace oblastí Moravskoslezského kraje s rizikovým vsakováním srážkových vod.⁴
- Jádru aglomerace je vystavené zvýšenému riziku přehřívání z hlediska dopadu klimatických změn. Tato problematika dle typů území a vhodných adaptačních opatření je zpracována v územní studii⁵.
- Pokračující zábor zemědělské půdy a volné krajiny ve prospěch řídké neefektivní zástavby.
- Předimenzovaná chatoviště v Jeseníkách, Beskydech a kolem vodních nádrží.
- Dochované krajinné struktury v Jeseníkách jsou ohrožovány novou zástavbou a cíleným i sukcesním zalesňováním.
- Dochované krajinné struktury v Beskydech se zmenšují cíleným i sukcesním zalesňováním.

2.6 VODNÍ REŽIM A HORNINOVÉ PROSTŘEDÍ

Zhodnocení pozitiv

- Vodní nádrže (celkem 8) sloužící jako zásobárna pitné nebo užitkové vody, jako protipovodňová opatření a zajištění dostatečného průtoku pro biotu.
- Protipovodňová opatření formou suchých nádrží a úpravy toků.
- Výkonnou vodohospodářskou soustavu kraje tvoří celý komplex vodních nádrží, odběrů vody z toků, převodů vody a dopravy vody pitné a užitkové do spotřebišť.
- Četné přírodní léčivé zdroje minerálních vod.
- Dosud nevytěžená ložiska černého uhlí, cihlářské hlíny, vápence a štěrku.

Zhodnocení negativ

- Nedostatečně chráněná sídla proti povodním (Krnovsko, Opavsko, Ostrava-Poruba aj.).
- Zastavitelné plochy pro bydlení navržené v záplavových územích.
- Problémy narušení vodního režimu průmyslovou činností ve střední a severovýchodní části kraje (Ostravsko, Karvinsko, Třinecko) – bezodtoká území, devastovaná jsou koryta toků.
- Povrchové i podzemní vody jsou znečišťovány vypouštěním odpadních vod včetně slaných důlních vod.
- Rozkolísání velikosti povrchového odtoku se změnami splaveninového režimu, zrychlením odtoku velkých vod, zmenšením zásob podzemní vody a snížením samočisticí schopnosti toků.
- Nedostatečně využitý potenciál přírodních léčivých zdrojů minerálních vod (Písečná, Vyšní Lhoty).

⁴ MSK (2024) Územní studie: Lokalizace oblastí Moravskoslezského kraje s rizikovým vsakováním srážkových vod. Dostupná z https://www.msk.cz/cs/temata/uzemni_planovani/lokalizace-oblasti-moravskoslezského-kraje-s-rizikovym-vsakovanim-srazkovych-vod-2024-18110/

⁵ MSK (2023) Územní studie: Vyhodnocení území Ostravské aglomerace z hlediska rizika přehřívání. Dostupná z https://www.msk.cz/cs/temata/uzemni_planovani/vyhodnoceni-uzemi-ostravske-aglomerace-z-hlediska-rizika-prehrivani-2023-16064/

2.7 KVALITA ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ

Zhodnocení pozitiv

- Klesající emise z vyjmenovaných stacionárních zdrojů REZZO 1 a REZZO 2.
- Klesající emise polutantů PM10, PM2.5 i benzo(a)pyrenu. Mezi lety 2011-2023 se zmenšila oblast, kde jsou překročeny imisní limity v MSK o cca 80 %, jinými slovy je to nyní asi 5x menší plocha než v minulosti.
- Lokality s kvalitním ovzduším i v rámci ČR (Karlova Studánka).
- Velká plocha lesních porostů i nelesní zeleně v rámci kraje.
- Harmonická krajina se zachovanými krajinnými strukturami a kulturními dominantami.
- Plynofikace obcí.

Zhodnocení negativ

- Neklesající emise z lokálních topenišť (REZZO 3).
- Stoupající emise z mobilních zdrojů (REZZO 4), zvláště vlivem nárůstu automobilové dopravy.
- Pokles emisí nekopíruje pokles imisí (imise klesají pomaleji).
- Zvýšené riziko přehřívání a vzniku tepelných ostrovů, zejména v hustě urbanizovaných oblastech a průmyslových zónách.
- Negativní percepce stavu ovzduší na Ostravsku, která nezohledňuje zlepšení stavu.
- Nárůst hluku z dopravy v obytném území, obzvláště u příjezdových komunikací do měst.
- Nadměrné rozšíření chatových osad v atraktivní krajině Beskyd a Jeseníků a kolem vodních nádrží.

2.8 ZEMĚDĚLSKÝ PŮDNÍ FOND A POZEMKY URČENÉ K PLNĚNÍ FUNKCÍ LESA

Zhodnocení pozitiv

- Úrodné půdy zejména ve sníženinách a v nivách řek.
- Velký podíl zemědělské půdy ekologicky využívané jako pastviny v západní části kraje (Jesenícko).
- Velký podíl lesního půdního fondu na území kraje.

Zhodnocení negativ

- Masivní úbytek zemědělské půdy ve prospěch neefektivní řídké zástavby.
- Nadměrná velikost půdních bloků.
- Ztráta půdy větrnou a vodní erozí při nevhodném hospodaření.
- Kůrovcová kalamita jako důsledek enormního sucha a nevhodné druhové skladby lesních porostů.

2.9 OBČANSKÁ VYBAVENOST VČETNĚ JEJÍ DOSTUPNOSTI A VEŘEJNÁ PROSTRANSTVÍ

Zhodnocení pozitiv

- V porovnání s průměrem ČR celkově vyšší standard zařízení občanské vybavenosti, především v jádrovém území kraje.
- Nadstandardní vybavenost kulturními zařízeními v krajském městě a dále ve městech Opava, Frýdek-Místek, Nový Jičín a Český Těšín.
- Knihovna téměř ve všech obcích kraje.
- Široká nabídka středních škol.
- Dostupnost veřejných vysokých škol v krajském městě i mimo ně (Opava, Karviná).
- Dostatečně hustá síť nemocnic na celém území kraje.
- Dobrá situace ve vybavenosti zařízeními základní občanské vybavenosti (pošta, škola a zdravotnické zařízení) v naprosté většině obcí.
- Uspokojivá vzdálenostní dostupnost zdravotnických zařízení pro akutní stavy na většině území kraje.
- Zlepšující se stav veřejných prostranství ve městech i na venkově.

Zhodnocení negativ

- Horší vybavenost ambulantními lékařskými pracovišti (zejména praktických a dětských lékařů, stomatologů) v západní části kraje.
- Klesající počet studentů vysokých škol v souvislosti s negativním demografickým trendem.
- Chybějící funkční veřejná prostranství na vesnicích i v některých městech.
- Malé obce bez komunitního centra (kulturního domu, hospody) jako místa pro setkávání a pořádání kulturních akcí a zájmové činnosti.
- Nedostatek pobytových zařízení pro seniory (zejména domovů pro seniory a domovů se zvláštním režimem).

2.10 DOPRAVNÍ A TECHNICKÁ INFRASTRUKTURA VČETNĚ JEJICH DOSTUPNOSTI

Zhodnocení pozitiv – doprava

- Zařazení nadřazené dopravní infrastruktury kraje do evropských přepravních sítí a struktur:
 - dálnice D1 s vazbou na polskou dálniční síť
 - modernizované koridorové železniční tratě č. 270 a 320
 - veřejné mezinárodní letiště Leoše Janáčka Ostrava s připravovaným veřejným logistickým centrem
 - Dálnice D48 navazující v prostoru Bělotína na dálnici D1 a pokračující ve směru na Frýdek-Místek a Český Těšín s rozvětvením na Polsko (prostor Bielsko-Biala) a prostřednictvím silnice I/11 na Slovensko (prostor Žiliny a Pováží)
 - připravovaná vysokorychlostní železniční trať

- Hustá síť a dobrá dopravní dostupnost silnic I. třídy.
- Hustá síť železnic.
- Rozšiřování sítě bezpečných cyklostezek pro podporu udržitelné dopravy ve městech a v jejich zázemích.

Zhodnocení negativ – doprava

- Přetrvávající upřednostňování automobilové dopravy před ostatními udržitelnějšími druhy dopravy.
- Odliv cestujících z hromadné dopravy a její zaostávání v komfortu cestování (omezování spojů, prodlužování intervalů, nutnost přestupů) především v periferních oblastech kraje.
- Pokles cestujících ve veřejné autobusové dopravě a nárůst počtu cestujících v železniční dopravě v rámci kraje.
- Nenávaznost cyklostezek, nutnost pohybu cyklistů po frekventovaných komunikacích.
- Příliš velké rozestupy lávek pro pěší a cyklisty přes velké řeky (Odra a Ostravice na území Ostravy).

Zhodnocení pozitiv – technická infrastruktura

- Dobré pokrytí kraje přenosovou i distribuční sítí elektrické energie.
- Vlastní výroba energie v tepelných elektrárnách.
- Uspokojivé pokrytí domácností zásobováním plynem.
- Kanalizace s ČOV ve větších sídlech.
- Systém centrálního zásobování teplem ve městech.

Zhodnocení negativ – technická infrastruktura

- Zastaralé technologie tepelných elektráren, u kterých probíhá postupná ekologizace a modernizace.
- Nedostatečný podíl obnovitelných zdrojů energie.
- Mnoho obcí bez kanalizace nebo s nedostatečným čištěním splaškových vod.
- Tlak na výstavbu větrných elektráren i v krajinářsky hodnotných územích.
- Tlak na výstavbu fotovoltaických elektráren na zemědělské půdě.
- Neefektivní rozvody tepla s velkými ztrátami.

2.11 EKONOMICKÉ A HOSPODÁŘSKÉ PODMÍNKY

Zhodnocení pozitiv

- Výraznou změnou byl vzestup zaměstnanosti ve službách, a to jak ve veřejném, tak i v soukromém tržním sektoru.
- V kraji je výrazný nárůst vědeckých a odborných pracovníků, kteří mají potenciál vytvářet produkty s vysokou přidanou hodnotou.

- Významné průmyslové zóny zejména na území aglomerace (např. Kopřivnice-Vlčovice, Ostrava-Hrabová, Karviná-Nové Pole, Ostrava-Mošnov, Havířov-Dukla; ve stádiu příprav průmyslová zóna Barbora na Karvinsku v místě brownfieldu).
- Plánované rozšíření rozvojové plochy nadmístního významu v prostoru letiště Ostrava-Mošnov pro multimodální logistické centrum.
- Rozvoj dalších průmyslových zón v západní části kraje (např. Bruntálsko).
- Výrobní areál firmy HMMC v Nošovicích generující rozvoj souvisejících výrobních odvětví a nová pracovní místa.
- Sídla významných firem v oboru informačních technologií (např. Tieto Czech s.r.o. aj.).
- Rozvoj „chytrých“ technologií ve vazbě na vědu, výzkum a inovace (VŠB-TUO aj.).

Zhodnocení negativ

- Kraj se vyznačuje vysokou citlivostí na dopad globálních recesí, zejména z důvodu vysokého podílu firem navázaných na automobilový průmysl, který je na recese citlivější.
- Pokračující ekonomická recese způsobená válkou pandemií covid-19, energetickou krizí a inflací, což se projevuje v poklesu HDP v reálných cenách.
- Útlum odvětví, kterým dominovala těžba černého (koksovatelného) uhlí, hutnictví železa a oceli, chemie a těžké strojírenství a nedostatečná nabídka „náhradních“ pracovních míst.
- Redukce pracovních míst v zemědělství a lesnictví.
- Absence sídel centrálních orgánů jako potenciálních zaměstnavatelů.
- Nedostatek pracovních míst v některých oblastech (Osoblažsko, Vítkovsko, Bruntálsko).
- Nižší míra podnikatelské aktivity v kraji. Výrazně vyšší podnikatelská aktivita obyvatelstva je v horských oblastech kraje, které mají vysoký potenciál cestovního ruchu, dále ve městech a jejich suburbálních zónách v bezprostředním zázemí.

2.12 REKREACE A CESTOVNÍ RUCH

Zhodnocení pozitiv

- Nejvýznamnějším centrem cestovního ruchu v MSK je Ostrava (jsou zde nejvíce navštěvované cíle v rámci ČR, kam se řadí Dolní oblast Vítkovic a ZOO). Rovněž je vysoká návštěvnost v rámci sportovních a kulturních akcí nadregionálního významu pořádaných v Ostravě.
- Atraktivní horská krajina Beskyd s turistickými chatami na mnohých vrcholech.
- Atraktivní horská krajina Jeseníků s místy nedotčenou přírodou.
- Rekreační potenciál oblastí Opavského Slezska, Poodří a Těšínského Slezska.
- Dobrá vybavenost středisek zimní rekreace Bílá, Kopřivná a Karlov (Malá Morávka).
- Udržované běžecké trasy v Jeseníkách a Beskydech.
- Rostoucí podíl cyklostezek na cyklistických trasách.
- Dobré možnosti krátkodobé příměstské rekreace, zejména podél řek Opavy, Odry, Ostravice a Olše.

- Rekreační u přehradních nádrží.

Zhodnocení negativ

- Ekonomický výkon cestovního ruchu se po pandemii COVID-19 nevrátil na původní úroveň.
- Přehlacení některých atraktivních cílů cestovního ruchu (Lysá Hora, Pustevny).
- Nedostatečná kapacita a vybavenost většiny lyžařských středisek.
- Zastaralé sedačkové lanovky na Pustevny a vrch Javorový.
- Nevyhovující dopravní řešení přístupu na Praděd a na Pustevny.
- Zhoršená kvalita vody ke koupání ve vodních nádržích.
- Nedostatečná provázanost poskytovatelů cestovního ruchu (absence jednotných permanentek aj.).
- Nevyužitý potenciál méně známých oblastí (Osoblažsko, Moravské Kravařsko, Opavské Slezsko).

2.13 BEZPEČNOST A OCHRANA OBYVATEL

Zhodnocení pozitiv

- Špičkově vybavené integrované bezpečnostní centrum (IBC).
- Vymezené zóny havarijního plánování.
- Vymezená záplavová území a aktivní zóny, monitoring stavu vodních toků.

Zhodnocení negativ

- Množství lokalit se starou ekologickou zátěží, zejména v místech po ukončené výrobě (hutnictví, chemie) nebo dobývání ložisek.
- Potenciální a aktivní sesuvná území a svahové deformace jako důsledek těžby (Karvinsko) i nestabilní horninové skladby (Beskydy).
- Objekty bydlení a občanské vybavenosti umístěné v záplavovém území.
- Nedostatečná protipovodňová ochrana na řece Opavě a jejích přítocích.

3 OBECNÁ VÝCHODISKA A METODICKÝ POSTUP HODNOCENÍ PILÍŘŮ UDRŽITELNÉHO ROZVOJE

3.1 OBECNÁ VÝCHODISKA

Pro hodnocení potenciálů dle jednotlivých pilířů udržitelného rozvoje území je možno vycházet z následující definice: „*Potenciál krajiny / krajinný potenciál je schopnost krajiny poskytovat určité možnosti a předpoklady pro různorodé využívání krajiny s cílem uspokojit potřeby lidské společnosti.*“ Jedná se o „antropocentrickou“ definici vycházející z širšího konceptu Evropské úmluvy o krajině, umožňující plnou implementaci této úmluvy do systému územního plánování a vzájemnou integraci územního plánování a „krajinného plánování“.

V klasickém pojetí je možno v rámci území (krajiny) hovořit o řadě potenciálů – sídelním, ekonomickém (hospodářském), biotickém, vodohospodářském, surovinovém, rekreačním. Přístup k hodnocení potenciálů z hlediska tří pilířů udržitelného rozvoje jednoznačně ukotvuje pohled na potenciály vymezené v rámci hodnocení jednotlivých tematických okruhů. Hodnocení jednotlivých potenciálů v rámci různých pilířů může být odlišné. Řešení rozporů by pak mělo být opřeno zejména o porovnání percepce těchto problémů obyvateli území a odborného poznání (expertní analýzy), založené na přezkoumatelných postupech. Dosud podceňovanou otázkou je, nakolik nadměrné kritické vnímání některého z pilířů udržitelného rozvoje zpětně deformuje jeho realitu, tj. nacházení pozitivních a negativních zpětných vazeb. Například nakolik nadměrné kritické vnímání parametrů životního prostředí vede k nadměrné migraci obyvatel, které dále podlamuje možnosti rozvoje dané lokality a zpětnou vazbou tak posiluje toto negativní vnímání. V praxi, v rámci úvah o potenciálu území, je pak nezbytné řešit zejména otázky únosné kapacity (zátěže) území, kdy jeho využití je limitováno z hlediska environmentálního (např. poškození životního prostředí), hospodářského (pokles hodnoty nemovitostí), ale i soudržnosti obyvatel území (např. odmítání růstu návštěvnosti u rekreačních území, lokalit). V řešeném území se jedná zejména o jeho sídelní, obslužný, hospodářský (výrobní) a pouze okrajově i surovinový potenciál, které vytváří celou řadu místních a regionálních vazeb, jež je nezbytné vnímat.

Právě výběr indikátorů v kombinaci s poznáním specifik území je jedním z hlavních východisek pro hodnocení obcí (území, krajiny).

3.2 METODICKÝ PŘÍSTUP

Výběr indikátorů v kombinaci s poznáním specifik území je jedním z hlavních východisek pro hodnocení obcí (území, krajiny). Pro výběr indikátorů (vycházející z dostupných ukazatelů pro sledované jevy) se vycházelo z následujících předpokladů:

- Jejich **celkový počet by v rámci pilíře neměl být vysoký**, aby ukazatele byly přehledné včetně vzájemných překrytí.
- Měla by existovat dobrá **dostupnost a spolehlivost** těchto ukazatelů.
- Mělo by se jednat o **ukazatele stavové i změnové**, odrážející trendy a částečně i reálný potenciál území.
- **Expertní korekce hodnocení** (odborného odhadu) je logická u hodnocení pilířů, kde je velmi významná znalost území.
- U krajských ÚAP a ÚAP SO ORP by mělo být vnímáno **územní měřítko hodnocení** (počet hodnocených obcí). V rámci ÚAP SO ORP je možno pracovat s většími detaily (vybavenost obcí, občanská aktivita, tradice včetně územních a kulturních specifik).

- Předpokládá se, že přestože použité indikátory v rámci ÚAP kraje a SO ORP se mohou lišit, výsledky hodnocení by měly být podobné. ÚAP SO ORP by měly přinášet spíše zpřesnění hodnocení v rámci ÚAP MSK.
- Při hodnocení pozitiv a negativ územních podmínek je odlišen význam z hlediska rozboru vlastního udržitelného rozvoje území a systému územního plánování (použita hodnotící stupnice 1 až 3, hodnota 1 označuje největší význam, vazbu).

Pro objektivní hodnocení je potřeba znát geografickou distribuci těchto jevů v rámci širšího celku, minimálně v rámci České republiky, s přihlédnutím k trendům v okolních zemích. Týká se to zejména sociálně demografických jevů, které jsou v ČR poměrně specifické. Pojetí (hodnocení) soudržnosti obyvatel území jako součástí kvality života je v jednotlivých zemích a regionech Evropy diferencovanější, než např. vnímání (posuzování) kvality životního prostředí či hospodářských jevů (např. nezaměstnanosti, příjmů).

Na základě analýzy dostupných ukazatelů byl proveden výběr vlastních indikátorů udržitelného rozvoje (viz popis u analýz jednotlivých pilířů udržitelného rozvoje). Výběr indikátorů pro hodnocení jednotlivých pilířů udržitelného rozvoje území významně ovlivňuje konečné výsledky. To je patrné zejména ze srovnání dosavadních výsledků hodnocení mezi ÚAP SO ORP a „krajskými“ ÚAP v rámci celé ČR.

Výrazný vliv má i nastavení hodnotících stupnic. U části ukazatelů neplatí, že minimální a maximální hodnoty jsou optimy. Omezení tohoto přístup je patrné zejména u pilíře soudržnosti obyvatel. Předností Moravskoslezského kraje je skutečnost, že nadměrný růst obcí, konkrétně bytové výstavby, srovnatelný se středočeským krajem, hrozí pouze u několika obcí. Na druhé straně se projevuje nekoordinované rozrůstání zástavby do volné krajiny bez odpovídající dopravní a technické infrastruktury.

Publikovaná Metodika sledovaných jevů pro územně analytické poklady (MMR 2020) přináší především popis zdrojů těchto dat a definice, nikoliv však doporučení pro jejich aplikaci ve funkci ukazatelů (indikátorů). Chybějící interpretace jevů je zásadním nedostatkem pro územní interpretaci dat z hlediska udržitelného rozvoje území a vlastního územního plánování v situaci, kdy se názory odborníků a zpracovatelů ÚAP mnohdy výrazně liší. Částečným problémem je nadměrný počet ukazatelů bez výraznější vypovídací schopnosti.

Pro hodnocení udržitelného rozvoje MSK je použita metoda **multikriteriálního hodnocení v kombinaci s expertním hodnocením**. K uplatnění této metody vede zkušenost s omezenou komplexností podkladů pro hodnocení jednotlivých pilířů a na druhé straně znalost specifik území.

Pro hodnocení vývoje (stavu) indikátorů v obcích Moravskoslezského kraje je použita sedmibodová hodnotící stupnice, podobně jak u předchozích ÚAP MSK, aby bylo zajištěno dostatečné rozlišení hodnot, ale i dlouhodobá porovnatelnost hodnocení.

Sedmibodová hodnotící stupnice vyjadřuje stav od velmi dobrého po velmi špatný vzestupně:

- 1 = velmi dobrý, tj. nejpříznivější stav (vývoj)
- 2 = dobrý stav (vývoj)
- 3 = nadprůměrný stav (vývoj)
- 4 = průměrný (stále ještě pozitivně hodnocená hodnota)
- 5 = podprůměrný stav či vývoj (mírně negativní hodnota)
- 6 = špatný stav (vývoj)
- 7 = velmi špatný stav (vývoj), tj. nejméně příznivý stav (vývoj)

4 VYHODNOCENÍ ÚZEMNÍCH PODMÍNEK A POTENCIÁLŮ PODLE JEDNOTLIVÝCH PÍLÍŘŮ UDRŽITELNÉHO ROZVOJE

4.1 VYHODNOCENÍ ÚZEMNÍCH PODMÍNEK A POTENCIÁLŮ PRO PŘÍZNIVÉ ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ

4.1.1 *Vyhodnocení územních podmínek pro příznivé životní prostředí*

Kvalita životního prostředí je stále významněji vnímaným faktorem z hlediska udržitelného rozvoje, což má i svůj silný odraz v navazujícím legislativním a mediálním prostředí. Právě legislativní ukotvení (nejnověji z hlediska Evropské úmluvy o krajině) je na rozdíl od podmínek hospodářského pilíře a pilíře soudržnosti obyvatel území výrazně vyšší.

Při srovnání v rámci ČR je řešené území Moravskoslezského kraje jako celek stále poměrně rozporupně vnímáno z hlediska podmínek životního prostředí. Negativní je vnímání zejména vlastního území Ostravské aglomerace, pozitivní pak území ve vazbě na CHKO Jeseníky a Beskydy. Opomíjeny jsou pozitivní změny a trendy, zejména ve srovnání s jinými regiony ČR. Přitom je nutno rozlišovat subjektivní vnímání a reálný stav životního prostředí měřený objektivními indikátory. Příkladem může být rozpor mezi skutečnou zátěží komunikace a jejím posuzováním obyvateli konkrétní lokality, které je ovlivněno zájmovými skupinami, „místními opinion makery“. Právě tlaky zájmových skupin na vytváření veřejného mínění jsou mnohdy velmi významné.

Pro zhodnocení územních podmínek příznivého životního prostředí byly zvoleny indikátory (podrobný popis viz příloha č. 1), které pokrývají klíčové složky životního prostředí (ovzduší, voda, půda, krajinné pokryvy) a umožňují identifikaci oblastí s potenciálními environmentálními riziky i předpoklady pro udržitelný rozvoj. Každý indikátor poskytuje specifickou informaci o kvalitě jednotlivých složek prostředí nebo míře jejich zatížení:

- **Podíl obce s překročenými imisními limity** – tento agregátní indikátor sleduje výskyt překročení zákonem stanovených limitních hodnot znečištění ovzduší (např. PM₁₀, NO₂). Je důležitý pro identifikaci území, kde může docházet k negativnímu vlivu na zdraví obyvatel i ekosystémy.
- **Ekologický stav vodních toků** – kvalita povrchových vod je klíčovým ukazatelem celkové ekologické rovnováhy. Ekologický stav je hodnocen dle rámcové směrnice o vodách a vypovídá o biologických, chemických i hydromorfologických parametrech vodních toků.
- **Podíl výměry lesů na rozloze obce** – lesy plní zásadní ekosystémové služby, a to zadržování vody, ochlazování prostředí, pohlcování oxidu uhličitého i ochranu proti erozi. Vysoký podíl lesa zvyšuje ekologickou stabilitu území. Výsledky je třeba interpretovat v kontextu velikosti katastru obce, menší obce dosahují horších výsledků.
- **Podíl výměry zastavěných a ostatních ploch na rozloze obce** – vyjadřuje míru antropogenní zátěže. Vysoký podíl těchto ploch bývá spojen s nižší propustností povrchu (omezený přirozený odtok a vsak), vyššími teplotami (efekt tepelného ostrova) a obecně nižší kvalitou prostředí. Výsledky je třeba interpretovat v kontextu velikosti katastru obce, menší obce dosahují horších výsledků.
- **Erozní ohrožení půdy** – půdní eroze představuje vážný problém zejména v zemědělsky využívaných oblastech, protože vede ke ztrátě úrodné půdy, znečištění vod a degradaci krajiny. Indikátor reflektuje zranitelnost půdy vůči srážkám a nevhodnému hospodaření.
- **Kontaminovaná místa** – přítomnost kontaminovaných míst (např. po těžbě, průmyslové činnosti) indikuje ekologickou zátěž s možným negativním dopadem na zdraví obyvatel, kvalitu půdy i vody. Je také překážkou pro další využití území a může vyžadovat nákladné sanace.

Pro celkové zhodnocení územních podmínek byla provedena agregace těchto dílčích indikátorů do Indexu ŽP. Výsledný kartogram je uveden níže.

Nejhůře hodnocená území (červené a tmavě červené odstíny – stupně 5 až 6) – části SO ORP Ostrava, Orlová, Karviná, Havířov, Bohumín, zejména území měst. Tato území tvoří jádro Ostravské aglomerace, průmyslově zatížené oblasti s vysokou koncentrací obyvatelstva.

Environmentální charakter území:

- Zhoršená kvalita ovzduší, časté překračování imisních limitů (zejména PM₁₀, benzo(a)pyren).
- Vysoký podíl zastavěných a nepropustných ploch, což zhoršuje vsakování vody a přispívá k efektu tepelného ostrova.
- Nižší podíl zeleně a lesních ploch, nízká ekologická stabilita.
- Zátěžové průmyslové oblasti a kontaminovaná místa – např. pozůstatky po těžbě a hutnictví.

Oproti tomu jsou **nejlépe hodnocená území** (zelené odstíny – stupně 1–3) u SO ORP Jablunkov, Frýdlant nad Ostravicí, Frenštát pod Radhoštěm, Krnov, Rýmařov, Odry. Tato území se nacházejí většinou v podhorských nebo horských oblastech s nižší hustotou obyvatel a vyšším zastoupením přírodních ploch.

Environmentální charakter území:

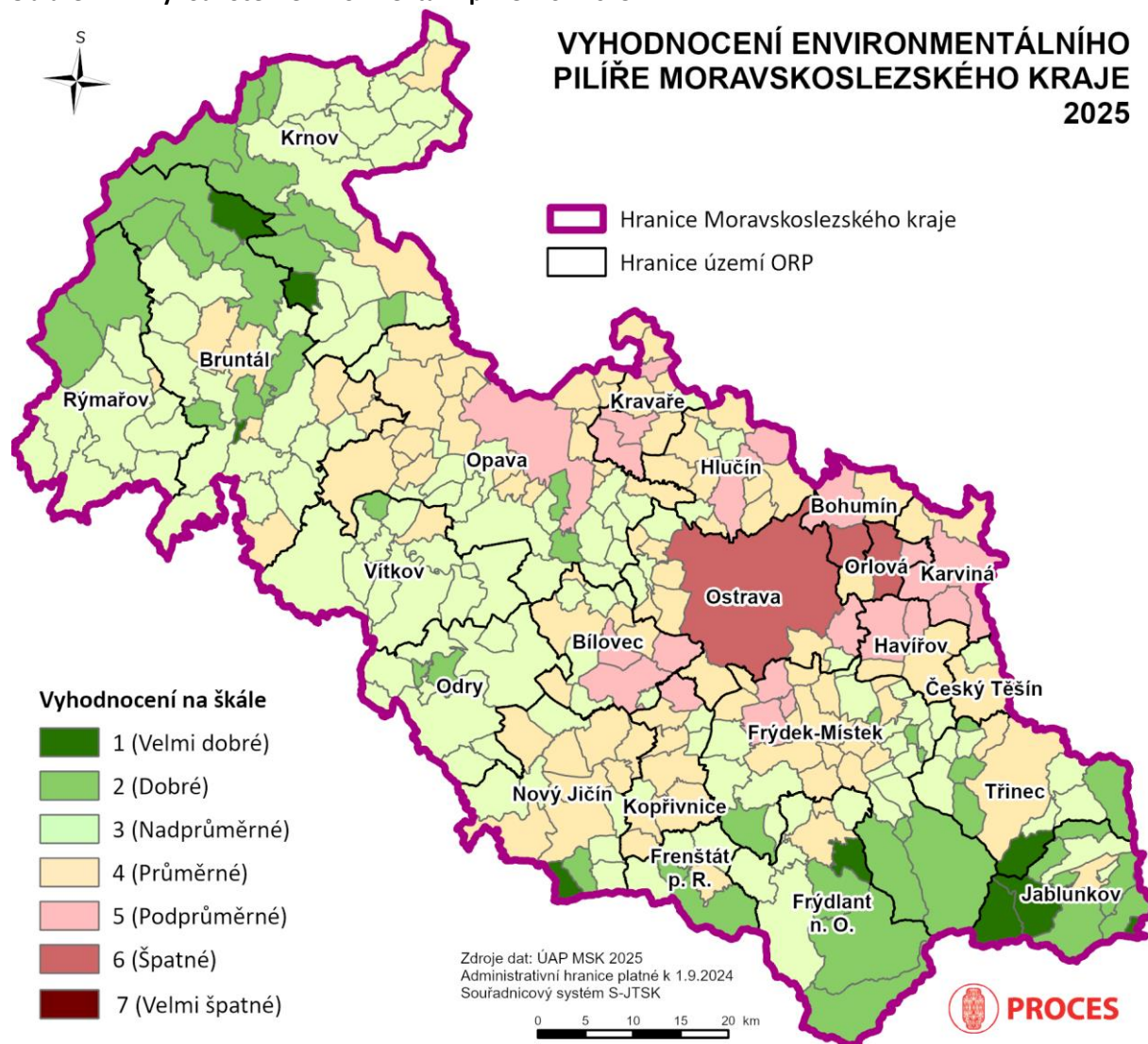
- Vysoký podíl zalesněného území (např. Beskydy, Jeseníky).
- Nižší úroveň urbanizace a zátěže území.
- Čistší ovzduší, lepší ekologický stav vodních toků.
- Menší výskyt ekologických zátěží.

Přechodové území (běžový odstíny – stupeň 4) se nachází ve východní část SO ORP Opava, Hlučín, Bílovec, Nový Jičín, Vítkov, Frýdek-Místek. Tyto SO ORP představují přechodová území mezi jádrem aglomerace a venkovskými oblastmi.

Environmentální charakter území:

- Smíšený charakter krajiny (zemědělství, lesy, menší sídla).
- Mírně zatížené ovzduší, často podle orientace ke zdrojům znečištění (např. větrné směry z Ostravy).
- Proměnlivý stav vodních toků a rozdílný rozsah urbanizace.

Obrázek 4.1: Vyhodnocení environmentální pilíře MSK 2025

Zdroj: ČSÚ, MŽP, VÚV TGM, MZe, ČHMÚ, zpracování PROCES, 2025.

Pozitiva územních podmínek životního prostředí

Pozitiva	Dotčené území	Význam z hlediska	
		udržitelného rozvoje	územního plánování
Dobré vodohospodářské podmínky (vysoký podíl obyvatel napojených na kanalizaci, významné zdroje povrchových vod, CHOPAV a zásoby podzemních vod, potenciál vodních ploch po důlní činnosti).	Většina MSK.	1	2
Pokles emisí zvláště velkých a středních zdrojů znečištění (REZZO 1, REZZO 2) včetně celkového poklesu emisí z dlouhodobého hlediska.	Většina MSK	2	3
Funkční systém nakládání s odpady.	Většina MSK.	2	3
Existence rozsáhlých území s vysoce kvalitními přírodními podmínkami a relativně malými civilizačními zásahy, s funkční krajinou (Hrubý a Nízký Jeseník, Beskydy).	MSK – centrum a východ kraje	2	2
Dobrá dostupnost silniční a železniční sítě na území kraje.	Většina MSK	2	2
Nabídka ploch po důlní činnosti (zejména vodních) vytvářející prostor pro revitalizaci krajiny.	Zejména SO ORP Karviná, Orlová, Havířov a Ostrava	2	1
Plynofikace obcí a značný podíl dálkového vytápění.	Východ MSK	3	2
Geografická poloha MSK u hranic se Slovenskem v návaznosti na lesnaté území Beskyd.	Jihovýchod MSK	3	3
Harmonická krajina se zachovanými krajinnými strukturami a kulturními dominantami.	Západ MSK, část Podbeskydí a Beskyd	3	2

Zjištěná pozitiva MSK z hlediska pilíře životního prostředí jsou vázána zejména na:

- nadprůměrnou kvalitu infrastruktury spojenou s hospodařením s vodou (včetně vysokého podílu obcí napojených na čističky odpadních vod).
- značný podíl bytů napojených na dálkové zásobování teplem a velký rozsah plynofikace obcí.
- přírodní podmínky CHKO Jeseníky a Beskydy (s pozitivní vazbou na Slovensko).

Negativa územních podmínek životního prostředí

Zjištěná negativa je možno přičíst zčásti historickému vývoji, zejména rozvoji těžby uhlí a navazujícího těžkého průmyslu od poloviny 19. století, s útlumem těžby již od 80. let minulého století.

Negativa	Dotčené území	Význam z hlediska	
		udržitelného rozvoje	územního plánování
Zhoršená kvalita ovzduší v důsledku koncentrace značného počtu zdrojů znečištění ovzduší (REZZO 3), tvaru reliéfu a přeshraničního přenosu. Slabá závislost poklesu imisního znečištění ovzduší na dlouhodobé zlepšování emisní situace.	Především v centrální a severovýchodní části MSK	1	3
Dopady těžby a těžkého průmyslu na životní prostředí.	Centrum a východ kraje	1	2
Nadměrná antropogenní zátěž území vázaná na vysokou hustotu zalidnění ve srovnání s průměrem ČR.	Zejména velká města a SO ORP Karviná a Havířov, Orlová, Bohumín	2	2
Přeshraniční transport emisí z Polska a omezené vyhlídky na odklon od používání uhlí v sousedním regionu.	Severovýchod MSK	2	3
Suburbanizace části území MSK s negativními dopady na krajinu zvyšující dopravní zátěž.	Pás Podbeskydí a okolí Ostravy	2	1
Vyšší zátěž sídel hlukem z dopravy.	Liniová alokace	2	2
Nadměrná koncentrace rekreačních aktivit v území nejvyšších přírodních hodnot.	CHKO Beskydy a CHKO Jeseníky	3	2
Záměry realizace nových dopravních staveb (vysokorychlostní železnice, nové kapacitní komunikace a související fragmentace krajiny).	Liniová alokace	3	1
Nedostatečná ochrana území před povodněmi, které zasáhly velkou část území MSK.	Krnovsko, Opavsko, Bruntálsko, Ostravsko	1	1
Dopady klimatických změn se projeví zasažením větší části území suchem a přehříváním urbanizovaných oblastí.	MSK	1	2

Tlak na životní prostředí je v řešeném území způsoben především níže uvedenými faktory:

- Dopadem klimatických změn na území MSK, a to zejména sucha, přehříváním a povodněmi.
- Hustotou zalidnění a vývojem počtu obyvatel (území MSK vykazuje mírný pokles vázaný zejména na velká města Ostravské aglomerace. Růst vykazuje zejména pás Podbeskydí vystavený procesu rezidenční suburbanizace.
- Dopravní funkcí v území, která roste, výhledově může být zatížena dalším rozvojem rekreace (rozvojem společnosti volného času) rezidenční a komerční suburbanizací.
- Změnami v poptávce v oblasti bydlení a rekreace (tlak na přenos prvního či druhého bydlení do rekreačně atraktivních obcí či suburbií).
- Obecnými změnami v životním stylu. Vlivem automobilizace a rostoucí poptávky po trávení volného času v kvalitním přírodním prostředí i při poklesu počtu obyvatel zátěž území stoupá.

4.1.2 *Vyhodnocení potenciálů pro příznivé životní prostředí*

Obecně lze očekávat zejména zlepšení v oblasti čistoty ovzduší, hospodaření s vodou, čištění odpadních vod, řešení dopravy. Zlepšení podmínek v posledních letech pramení z příznivého vývoje v několika oblastech (ovzduší, kvalita vod, růst podílu zeleně), v nezanedbatelné míře je generováno poklesem tradičních průmyslových odvětví v širším regionu. Novým fenoménem je boj s klimatickými změnami, který vyvolá dopady i v řešeném území. Příkladem je obecný tlak na pokles znečištění ovzduší; otázkou je přístup k malým lokálním zdrojům spalujícím např. dřevní hmotu, mnohdy však s výraznými negativními dopady, podobně i kontroverzní biopaliva. Na druhou stranu výměna kotlů lokálních topenišť i bez změny palivové skladby má zcela pozitivní dopad na produkci emisí, jelikož nové kotle mají mnohem lepší parametry spalování. Dalším potenciálem je snaha o lepší hospodaření s vodou v krajině včetně sídel.

Ke zlepšení stavu v sídlech je kromě technologického pokroku (klesajících emisí automobilů na jednotku přepravy) potřebná zejména změna postojů stakeholderů a obyvatelstva obecně. Sem patří například větší využití práce z domu, příklon k udržitelné dopravě včetně zkvalitnění hromadné dopravy (frekvence spojů, přednost na křižovatkách, bezpečná přestupní místa) a zlepšení podmínek pro cyklo dopravu (systém navazujících cyklostezek, městská kola) i organizační omezení vjezdu do centra města (omezení počtu parkovacích míst, mýto, preference vozů s větší obsazeností) atd. Suburbanizace nedosahuje extrémní intenzity v přepočtu na obyvatele pozorovatelné v okolí velkých měst ČR – Praha, Brno. Je však vysoká s ohledem na objem výstavby (generovaný vysokým počtem obyvatel Ostravské aglomerace) a řadou negativních procesů v krajině, zejména další prohlubování problémů rozptýlené zástavby (porušující koncepce rozvoje sídel a zhoršující urbanistickou ekonomii využití území).

Výchozí pozice podmínek životního prostředí značné části území MSK vytváří značný potenciál pro jeho zlepšení. V nejvyšší míře se jedná o území mezi Ostravou a Karvinou s důsledky těžby uhlí. Antropogenní části reliéfu (haldy, sníženiny) mají potenciál pro „tvorbu“ krajiny, zejména krajiny s funkcí každodenní rekreace.

Výhledově roste zejména rekreační zátěž území, což je obecným trendem vyplývajícím z rostoucí poptávky – rozvoje společnosti volného času. Rekreace (v širším slova smyslu včetně cestovního ruchu) je jedním z faktorů územního rozvoje navazujícím na růst volného času, pokles dopravních nákladů a módní trendy, které koncentrují poptávku po módních atraktivních místech v kraji s negativními místními dopady, např. nedostatek parkovacích míst je řešen parkováním v zeleni.

Specifikem ČR, což platí i pro MSK, je individuální rekreace realizující se v rámci široce pojatého druhého bydlení (od zahrádkaření, chataření, chalupaření až po poměrně specifické formy např. rekreace u vody). Fenomén chataření s nevyhovujícím napojením na kanalizaci může zvyšovat negativní dopady rekreace na životní prostředí (krajinu). Možnosti dalšího rozvoje rekreačních aktivit v rámci MSK jsou zejména v rámci CHKO Beskydy malé z důvodu současné velké intenzity, potencionálně nejvyšší jsou zejména v oblasti Nízkého Jeseníku a Osoblažska.

Potenciál zlepšení životního prostředí je v krátkodobém i dlouhodobém výhledu poměrně příznivý, a to u většiny složek životního prostředí. Potenciál zlepšení kvality podmínek životního prostředí je možno hledat v optimálním využití krajiny v souladu se zájmy obyvatel a v návaznosti na stanovení cílových kvalit krajiny. Implementace Evropské úmluvy o krajině v praxi je stále poměrně malá, při řešení problémů krajiny a životního prostředí často převládá úzký oborový přístup. Dalším potenciálem je zlepšování podmínek života ve městech a v důsledku toho omezení expanze bydlení do volné krajiny. Je známo, že ekologická stopa průměrného obyvatele města je mnohem menší než ekologická stopa průměrného obyvatele venkova, což je podmíněno zejména každodenním dojížděním automobilem, typem výstavby (tepelné ztráty v řídké zástavbě) a lokálním vytápěním či absencí kanalizace.

Přehled vyhodnocení potenciálů územních podmínek pro příznivé životní prostředí

Potenciály území	Dotčené území	Význam z hlediska	
		udržitelného rozvoje	územního plánování
Další zlepšení emisní a následně imisní situace jak z absolutního hlediska, tak relativního měřítka.	Většina území MSK	1	2
Zlepšování podmínek života ve městech (např. podpora modrozelené infrastruktury) a tím omezení expanze bydlení směrem na venkov.	Města MSK	2	3
Ochrana nezastavěného území a volné krajiny.	MSK	2	1
Alokace moderních ekologických aktivit s ohledem na nabídku ploch (zejména revitalizaci brownfieldů).	Většina území MSK	2	1
Potenciál ploch po důlní činnosti (zejména vodních) vytvářejících prostor pro revitalizaci krajiny, posílení rekreačních funkcí.	Severovýchod MSK	2	1
Rekreační potenciál území včetně lázeňství posilující zejména místní a regionální nabídku.	Ostravsko a západ MSK (Nízký Jeseník)	3	2
Koordinace opatření v oblasti životního prostředí se sousedními státy.	SZ MSK – Katovické vojvodství	3	3

4.2 VYHODNOCENÍ ÚZEMNÍCH PODMÍNEK SOUDRŽNOSTI SPOLEČENSTVÍ OBYVATEL

4.2.1 Vyhodnocení územních podmínek pro soudržnost obyvatel území

Pilíř soudržnosti společenství obyvatel území tradičně odráží především dva tematické okruhy – sociodemografické podmínky území a bydlení (nově podle vyhlášky 500/2006 Sb. sloučeno do jednoho tematického okruhu) a částečně i okruhy rekreace, širších územních vztahů, funkčního uspořádání území, struktury osídlení, hospodářských podmínek.

Vlastní soudržnost společenství obyvatel území je v tomto dokumentu pojímána komplexněji, a to jak z územního hlediska, tak zejména z hlediska východisek pro optimalizaci sídelní struktury území. Pohled na území je možný jak z hlediska administrativních územních jednotek (v tradičním pojetí územního plánování), tak přirozených regionů a krajín, (zejména terciární a eventuálně i kvartérní struktury krajiny, především však cílových kvalit).

Soudržnost společenství obyvatel regionů, obcí, lokalit, je zásadní civilizační hodnotou území danou kvalitou terciární (lidské) a kvartérní struktury území (reálné percepce a sebeidentifikace) vedoucí k vyšší kvalitě života. Jedná se o komplexní jev tvořený pomocí územní identity, sociální spolupráce, solidarity, bezpečnosti, ale i tolerance umožňující kvalitní život obyvatel. Obvykle v návaznosti na tradice, regionální povědomí (tj. překrývající se s vymezením terciární a kvartérní struktury krajiny, tj. vnímání jejich specifik a atmosféry, genia loci, vzniku „dobrých a špatných adres“, vyloučených lokalit). Vnímání specifik regionů v případě území Moravskoslezského kraje je mnohdy velmi zásadní, od etnografických regionů Valašska, Lašska, po území ovlivněná dopady druhé světové války, zejména odsun Němců (oblast Hrubého a Nízkého Jeseníků a západní části Opavska), včetně historických specifik vývoje Hlučínska, území ovlivněného industrializací (Ostravsko a Karvinsko) až po specifika plošně malého regionu Jablunkovska.

Specifikům územní identity a kvality života v Moravskoslezském kraji na základě rozsáhlého sociologického průzkumu obyvatel je věnována kapitola 6 v publikaci LIPOVSKI, R., HRUŠKA, L. (eds.). Lidé a krajina českého Slezska – Identita, kultura a společnost českého Slezska v procesu společenské

modernizace s dopadem na kulturní krajinu Ostrava: Ostravská univerzita, 2021. 700 str. ISBN: 978-80-7599-260-4.

Pro zhodnocení územních podmínek soudržnosti společenství obyvatel byly zvoleny indikátory (podrobný popis viz příloha č. 1), které postihují sociální stabilitu, sociální rizika, vzdělanost, občanskou angažovanost a demografický vývoj, tedy klíčové faktory ovlivňující míru zapojení obyvatel do života obce a jejich vztah k místu, kde žijí.

Pro hodnocení soudržnosti společenství obyvatel byly zvoleny indikátory:

- **Podíl obyvatel ve věku 65+** – vyjadřuje míru stárnutí populace, která může být zesílena odlivem mladých obyvatel z obce (což při vyšších hodnotách negativně ovlivňuje rozvojový potenciál) a s tím spojené změny v potřebách komunity. Vyšší podíl seniorů může znamenat nižší míru občanské aktivity a vyšší nároky na služby a péči, což může ovlivnit soudržnost a mezigenerační vztahy.
- **Podíl obyvatel s vysokoškolským vzděláním** – ukazuje zprostředkovaně na atraktivitu obce pro občany s VŠ, přičemž vzdělání podporuje občanskou angažovanost, schopnost komunikace a aktivní účast na veřejném životě. Vyšší vzdělanostní úroveň může být spojena s vyšší mírou důvěry, tolerance a ochoty ke spolupráci v rámci komunity.
- **Dlouhodobá změna počtu obyvatel (15 let)** – dlouhodobý růst nebo úbytek obyvatel vypovídá o atraktivitě a životaschopnosti obce. Úbytek může být signálem ztráty soudržnosti, vylidňování a snižující se vitality komunitního života. Stablní nebo rostoucí počet obyvatel často souvisí s aktivní a integrovanou komunitou. Na druhou stranu nadměrný růst počtu obyvatel také není pozitivním jevem. V případě, že růst dlouhodobě překračuje 1 % ročně, je otázkou dopad na soudržnost obyvatel a hospodářský pilíř území (vyvolané a prahové investice, např. ve školství, dopravě).
- **Volební účast v obecních zastupitelstvech** – míra účasti ve volbách na místní úrovni je přímým ukazatelem občanské angažovanosti a zájmu obyvatel o dění v obci. Vyšší účast naznačuje lepší propojení obyvatel s místem a vyšší míru důvěry v samosprávu.
- **Podíl osob v exekucích** – ukazatel mapuje sociální a ekonomická rizika v území. Vysoký podíl obyvatel v exekucích může signalizovat sociální napětí, ekonomickou nestabilitu a potenciální vyloučení určité části obyvatel. Taková situace může narušovat soudržnost a bránit rovnoměrnému zapojení do komunitního života.
- **Intenzita bytové výstavby** – počet nových bytů za 10 let / 1000 obyvatel – ukazuje dynamiku rozvoje obce a schopnost přizpůsobovat se demografickým a sociálním potřebám. Nová bytová výstavba přispívá k obměně populace, příchodu nových obyvatel a posilování komunitního života, což může podporovat sociální soudržnost, pokud je rozvoj vyvážený a respektuje charakter obce. Systém bydlení do značné míry odráží rozvojové možnosti sídel a jejich široce pojatou atraktivitu z hlediska bydlení (sídelní potenciál)⁶.

Pro celkové zhodnocení územních podmínek byla provedena agregace těchto dílčích indikátorů do Indexu SP. Výsledný kartogram je uveden níže.

⁶ Přiměřenost (potřebu) bytové výstavby je možno komplexně posoudit v rámci územního plánu. V rámci hodnocení tohoto indikátoru (podobně jako u změny počtu obyvatel) neplatí lineární závislost pozitivity hodnocení. V úvahu je potřeba vzít skutečnost, že většina potřeby nové bytové výstavby je generována poklesem zalidněnosti bytů. Převažují procesy spojené s růstem úrovně bydlení v souvislosti se suburbanizační výstavbou rodinných domů.

Nejhůře hodnocená území (stupně 5 až 6)

Města Orlová, Karviná, Havířov, charakter soudržnosti společenství obyvatel se projevuje takto:

- Nejslabší sociální soudržnost, způsobená transformací oblasti po těžbě uhlí a uzavírání dolů, nezaměstnanost, odliv mladých obyvatel.
- Klesající důvěra v institucionální rámec se projevuje nízkou volební účastí
- Vysoký podíl obyvatel v exekucích, sociálně vyloučené lokality, nízká občanská angažovanost.
- Snížená atraktivita území, nízká intenzita bytové výstavby, dlouhodobý pokles počtu obyvatel.
- Stárnutí populace a nedostatečná obnova sociální struktury.

Města Bruntál, Vrbno pod Pradědem, Břidličná, Budišov nad Budišovkou a obec Nové Lublice, charakter soudržnosti společenství obyvatel:

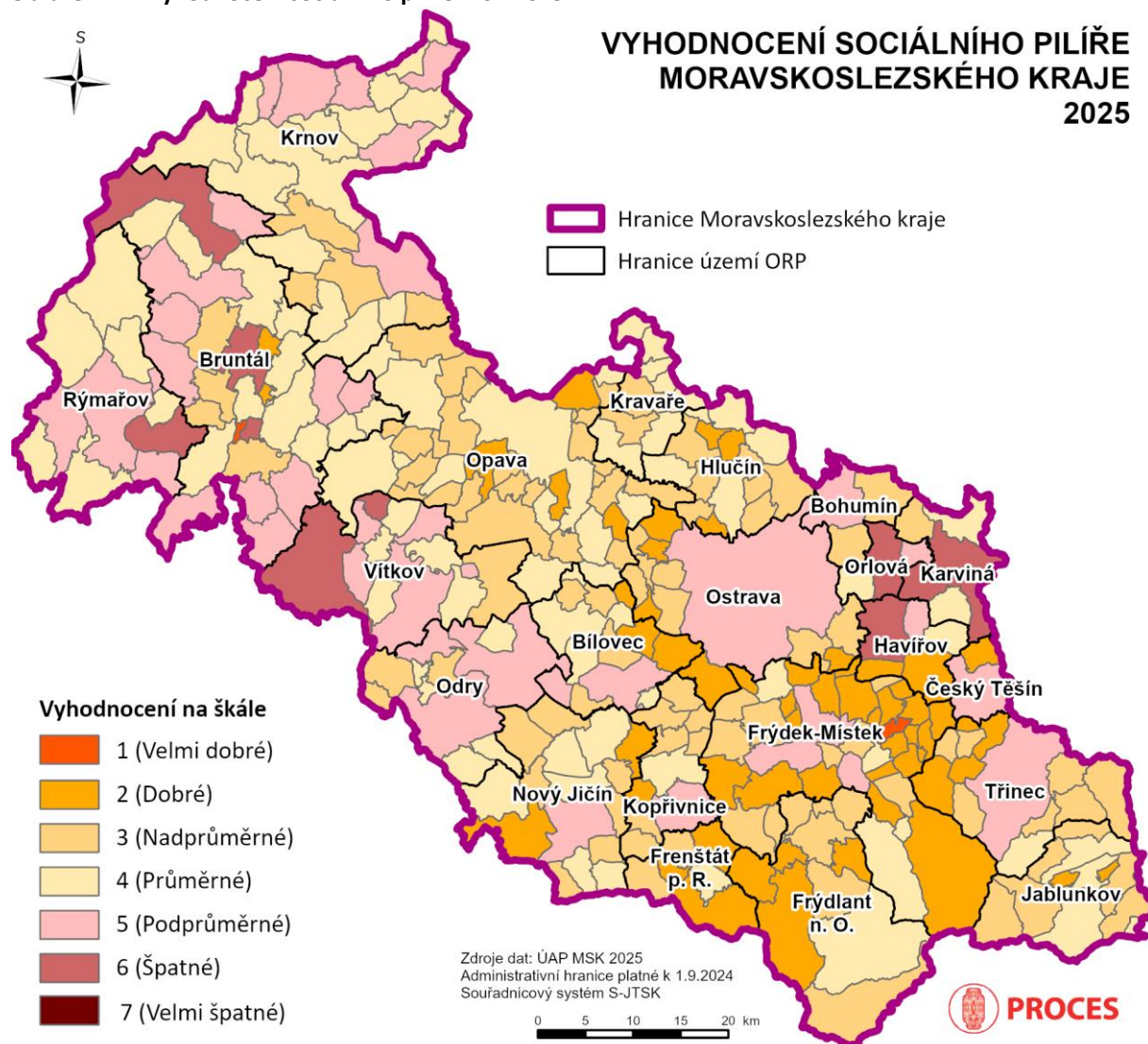
- Dlouhodobý odliv obyvatel, zejména mladých obyvatel.
- Nižší úroveň vzdělanosti, stárnoucí populace, nezaměstnanost, tj. omezené možnosti zaměstnání
- Stárnutí populace a nedostatečná obnova sociální struktury.
- Klesající důvěra v institucionální rámec se projevuje nízkou volební účastí
- Vysoký podíl obyvatel v exekucích, nízká občanská angažovanost.
- Nízká intenzita bytové výstavby.

Území s velmi dobrým hodnocením (stupeň 1–3) vyšší podíl obcí v SO ORP Frýdek-Místek, Frenštát pod Radhoštěm, Frýdlant nad Ostravicí, charakter soudržnosti společenství obyvatel se projevuje:

- Dlouhodobým migračním ziskem obyvatel
- Stabilní demografickou strukturou – vyšší podíl mladších aktivních obyvatel.
- Vyšší vzdělanostní úroveň obyvatel (včetně podílu s VŠ).
- Relativně vysokou volební účastí a nízkým podílem exekucí.
- Tato území jsou hospodářsky aktivní, s relativně dobrým zázemím služeb, školství a sociální infrastruktury.

Severovýchodní část kraje (Karvinsko, Orlovsko, Havířovsko) vykazuje výrazné sociální problémy – strukturálně oslabená území s kumulací negativních jevů (exekuce, odliv obyvatel, nízká angažovanost). Jihovýchod a podhůří Beskyd (Frýdlantsko, Frenštátsko, Jablunkovsko) představují oblasti se stabilní a aktivní komunitou, nadprůměrnou kvalitou sociálního prostředí. **Silnými komunitními vazbami**, často posilovanými kulturním a etnickým zázemím jsou typické oblasti ve východní části kraje (např. Český Těšín a Jablunkovsko s aktivní polskou menšinou). Centrální části kraje (Ostrava, Opavsko, Novojičínsko) vykazují smíšený obraz – záleží na konkrétní struktuře obce, velikosti a sociální historii.

Obrázek 4.2: Vyhodnocení sociálního pilíře MSK 2025

Zdroj: ČSÚ, MMR, zpracování PROCES, 2025.

Pozitiva územních podmínek z hlediska soudržnosti obyvatel území

Pozitiva	Dotčené území	Význam z hlediska	
		udržitelného rozvoje	územního plánování
Silně urbanizované území SO ORP (pozitivní dopady na velikost obcí, jejich vybavenost, rozvoj podnikání).	Ostravská aglomerace	1	1
Nabídka nájemního bydlení a jeho relativně nižší ceny proti jiným krajům.	Města MSK	1	3
Příznivý vývoj bytové výstavby a počtu obyvatel v zázemí větších měst a obcích s dobrou dopravní dostupností s kvalitním ŽP.	Podbeskydí a část obcí v okolí velkých měst	2	2
Poměrně kvalitní bytový fond s dobrým napojením na inženýrské sítě.	Většina území MSK, mimo území se sociálně vyloučenými lokalitami	2	3
Stabilní struktura osídlení, která se vyrovnala s důsledky historického vývoje (zejména důsledky druhé světové války) i změnami po r. 1990.	Většina území MSK, mimo SO ORP Bruntál, Rýmařov, Krnov, Karviná a Vítkov	2	3
Soudržnost obyvatel v zástavbě s rodinnými domy ve všech obcích, tradice individuálního bydlení.	Hlučínsko, Těšínské Slezsko, Opavsko, Podbeskydí	2	3
Vazby na širší rekreační území Beskyd (Slovenska) a Jeseníků.	Ostravská aglomerace	2	1
Migrační potenciál území ve vztahu ke Slovensku a Polsku.	Ostravská aglomerace	3	3
Dělba funkcí v území, a to i na úrovni měst (např. Ostrava jako administrativní, výrobní, dopravní a obslužné centrum, Havířov s obytnými funkcemi).	Většina území kraje	3	2
Rekreační transformace území, která je pozitivní odezvou na pokles trvalého (prvního) bydlení.	Zejména v oblasti Nízkého a Hrubého Jeseníku	3	2

Zjištěná pozitiva MSK z hlediska soudržnosti obyvatel území jsou vázána zejména na:

- nadprůměrnou kvalitu a dostupnost vybavenosti na většině území kraje (mimo Bruntálsko)
- poměrně kvalitní bydlení (včetně dostupného rekreačního zázemí), vysoký stupeň pokrytí území kvalitní infrastrukturou
- relativně nízké ceny bydlení
- pokračování historicky tradiční migrace z kulturně blízkých regionů Slovenska a Polska
- existenci specifických území Hlučínska a Třinecka (Jablunkovska) s příznivými demografickými a sociálními charakteristikami.

Negativa územních podmínek z hlediska soudržnosti obyvatel území

Negativa	Dotčené území	Význam z hlediska	
		udržitelného rozvoje	územního plánování
Nadměrná suburbanizace a její negativní dopady z hlediska soudržnosti obyvatel území (určitá tenze mezi novousedlíky a starousedlíky).	Podbeskydí, okolí Ostravy	1	1
Existence vyloučených lokalit.	SO ORP Karviná, Ostrava, Bruntál, Krnov, Bohumín a Havířov	1	2
Problémy spojených s existencí velkých sídlišť.	Většina měst MSK nad 15. tis. obyvatel		
Nadměrná rekreační zátěž území (druhé bydlení, často v kombinaci s intenzivní suburbanizací).	SO ORP Frýdlant nad Ostravicí, jižní část SO ORP Frýdek-Místek	2	2
Dlouhodobě vyšší podíl migrace mladých (vzdělaných) obyvatel z regionu (mimo území MSK).	Nejvíce SO ORP Rýmařov, Bruntál a Krnov a Nový Jičín; dále z velkých měst ležících v Ostravské aglomeraci	2	3
Nízké příjmy (nepříznivé majetkové poměry) domácností a vysoký podíl osob v exekuci.	SO ORP Rýmařov, Bruntál a Krnov (zejména Osoblažsko) SO ORP Vítkov (zejména Budišovsko) a města Karviná, Orlová, Havířov a Ostrava	2	3
Sousedství hospodářsky a sociálně ohrožených území (Olomouckého kraje s výjimkou SO ORP Olomouc, částečně Polské i Slovenské příhraničí).	SO ORP Rýmařov, Bruntál, Krnov, Vítkov, Odry, Karviná, příhraničí se Slovenskem a Polskem	3	2
Omezená dostupnost významných středisek z hlediska vyšší vybavenosti (alokována zejména v Ostravě, částečně v Opavě a ve Frýdku-Místku).	Okrajové části kraje	3	3
Dlouhodobě nepříznivý demografický vývoj spojený s poklesem počtu obyvatel, zhoršováním věkové struktury.	Většina měst a SO ORP Rýmařov, Bruntál, Krnov (zejména Osoblažsko) Vítkov	3	3
Lokální rychlý růst počtu obyvatel – ohrožení soudržnosti obyvatel.	Vybrané obce SO ORP Frýdlant nad Ostravicí	3	3
Nepříznivé postavení z hlediska ukazatele naděje dožití a podcenění dopadů některých faktorů na kvalitu života.	Zejména SO ORP, Bruntál, Vítkov, Karviná, Orlová	3	3

Zjištěná negativa je možno prvotně spojit s přeměnou hospodářského pilíře území po roce 1990. Zejména podmínky těžby uhlí a navazujícího těžkého průmyslu po provedené privatizaci vedly k výraznému poklesu úrovně příjmů (okres Karviná vykázal v úrovni příjmů nejvyšší relativní pokles v rámci ČR).

Z hlediska velikosti sídel jsou pod největším tlakem negativního vývoje města s velkými sídlišti (Ostrava, Havířov, Orlová) a malé obce v SO ORP Rýmařov, Bruntál, Krnov (zejména Osoblažsko) a SO ORP Vítkov (mimo rekreační území). K prohloubení problémů sídlišť přispěla řada faktorů, od nevhodně zvolených forem privatizace až po mediálně zkreslený obraz této formy bydlení (přitom vývoj cen starších bytů jednoznačně dokazuje atraktivitu této formy bydlení). Přitom je nezbytné vyzdvihnout pozitivní příklad programů regenerace sídlišť s výrazným zapojením obyvatel a skutečnost, že většina panelových sídlišť má pestrou strukturu obyvatel a nedochází až na výjimky k jejich „ghettoizaci“.

Z hlediska **celkového hodnocení pilíře soudržnosti** obyvatel jednotlivých obcí nebyla žádná obec hodnocena hodnotou 7 (velmi špatný stav pilíře), 8 obcí bylo vyhodnoceno se špatným stavem tohoto pilíře (patří sem jak velká města Havířov, Karviná, Orlová, Bruntál), tak města v SO ORP Bruntál (Bruntál, Vrbno pod Pradědem, Břidličná) a v SO ORP Vítkov – Budišov nad Budišovkou, Nové Lublice. Pouze u 2 obcí byl hodnocen stav soudržnosti jako velmi dobrý a u 59 obcí jako dobrý (druhá nejlepší hodnota).

4.2.2 *Vyhodnocení potenciálů z hlediska soudržnosti obyvatel území*

Potenciál rozvoje území (tlak na změny soudržnosti obyvatel území) je MSK generován místními a obecnými faktory (trendy):

- **Výhledový pokles počtu obyvatel v kraji** (podle prognóz ČSÚ) je dán poklesem přirozenou měnou v důsledku poklesu plodnosti žen jako obecným trendem vývoje „vyspělých“ společností. Procesy umocňuje záporné migrační saldo, vystěhovávání mladých obyvatel z většiny území kraje, které dlouhodobě nenahradí ani kladné saldo migrace se zahraničím.
- Z územního hlediska nelze předpokládat zvrát základních procesů (pokles je vázáný zejména na velká města Ostravské polycentrické aglomerace a růst na pás Podbeskydí a jihozápad od Ostravy).
- Otázkou je pokračování trendů v oblasti bydlení a rekreace. Zejména další expanze suburbanizace a druhého bydlení do rekreačně atraktivních obcí může být výrazněji limitována jak zdaněním nemovitostí, tak novými nástroji ochrany životního prostředí.
- Vlastní soudržnost obyvatel není dosud v procesu územního plánování výrazněji monitorována, právě tento monitoring by mohl přinést objektivní informace o dosažení limitního rozsahu rozvoje či nebezpečí „úpadku“ sídel, vzniku vyloučených lokalit.
- Obecnými změnami v životním stylu (automobilizace, rostoucí poptávka po trávení volného času v kvalitním přírodním prostředí, pokles počtu zaměstnanců na hektar průmyslové zástavby) i při stagnaci, či mírném poklesu počtu obyvatel zátěž území stoupá.

Kvantifikaci sídelního potenciálu poskytují zejména projekce a **prognózy vývoje počtu obyvatel**. Přesnost prognózy (projekce) počtu obyvatel na úrovni obcí je ovlivněna zejména velikostí územní jednotky a faktory migrace. ČSÚ ve své poslední projekci počtu obyvatel v ČR do roku 2100 pracuje s odhadem migrace ze zahraničí (průměrné kladné saldo 35 000 obyvatel ročně). Ani toto saldo nezaručí v dlouhodobém vývoji růst počtu obyvatel v ČR⁷. V nejnovější prognóze ČSÚ⁸ pro Moravskoslezský kraj je předpokládán celkový pokles počtu obyvatel v kraji o cca 35 % do roku 2080. Ve srovnání s jinými kraji ČR je tento pokles druhý nejvyšší po Karlovarském kraji. Rostoucí počet obyvatel je prognózován pouze v Praze a Středočeském kraji. Prognóza je poměrně opatrná (ČR je jedinou bývalou „východní“

⁷ ČSÚ (2023) Zpráva o očekávaném vývoji úmrtnosti, plodnosti a migrace v České republice. 2023–2100.

⁸ ČSÚ (2024) Projekce obyvatelstva v krajích ČR – do roku 2080. Dostupné z <https://csu.gov.cz/produkty/projekce-obyvatelstva-v-krajich-cr-do-roku-2080>

zemí vykazující růst počtu obyvatel). Migrační atraktivita ČR vzhledem ke kulturně blízkým zemím je vyšší a vývoj může být relativně příznivější.

Dále je také potřeba vnímat rozdíl mezi územně plánovacími a jinými typy prognóz (projekcí). Územně plánovací prognózy jsou většinou „optimističtější“. Územně plánovací prognóza v rámci ÚAP je tak chápána jako reálný expertní odhad založený zejména na znalosti území, který by neměl omezovat rozvojové možnosti obcí a regionů.

Přehled vyhodnocení potenciálů územních podmínek z hlediska soudržnosti obyvatel území

Potenciály území	Dotčené území	Význam z hlediska	
		udržitelného rozvoje	územního plánování
Zvýšení migrační atraktivity kraje na základě zvýšení nabídky pracovních míst a bydlení pro mladé a další obyvatelé/rodiny, které jsou ochotné se stěhovat.	Většina území MSK	1	1
Zvýšení atraktivity bydlení ve městech a zejména na sídlišťích (především řešením problémů dopravy a blízkosti zeleně pro příměstskou rekreaci).	Města MSK	1	2
Rozvoj polycentrického osídlení v rámci aglomerace s více hodnotovými póly (Ostrava, Opava, Frýdek-Místek, Pobeskydí)	Ostravská aglomerace	2	1
Přizpůsobení regionu na procesy stárnutí obyvatel v oblasti sociálních služeb, zdravotnictví a bydlení vhodné pro seniory.	Většina území MSK	2	3
Změna obecné negativní percepce a mediálního obrazu kraje, identifikace jeho výhod a perspektiv rozvoje.	MSK	2	3
Zaměření výzkumu na problémy soudržnosti obyvatel v území a aplikaci v oblasti územního a regionálního rozvoje.	MSK	2	3

Potenciál zlepšení podmínek soudržnosti obyvatel je v krátkodobém i dlouhodobém výhledu limitovaný územně i obecnými procesy.

Z územního hlediska bude působit setrvačnost sídelní struktury s převahou poměrně velkých měst v Ostravské polycentrické aglomeraci. Na druhé straně sílí orientace migračních toků v rámci kraje na pás Podbeskydí, Hlučínsko a atraktivní část zázemí města Ostravy, Opavy, Frýdku-Místku a dalších větších měst, např. Havířov, Karviná, Třinec.

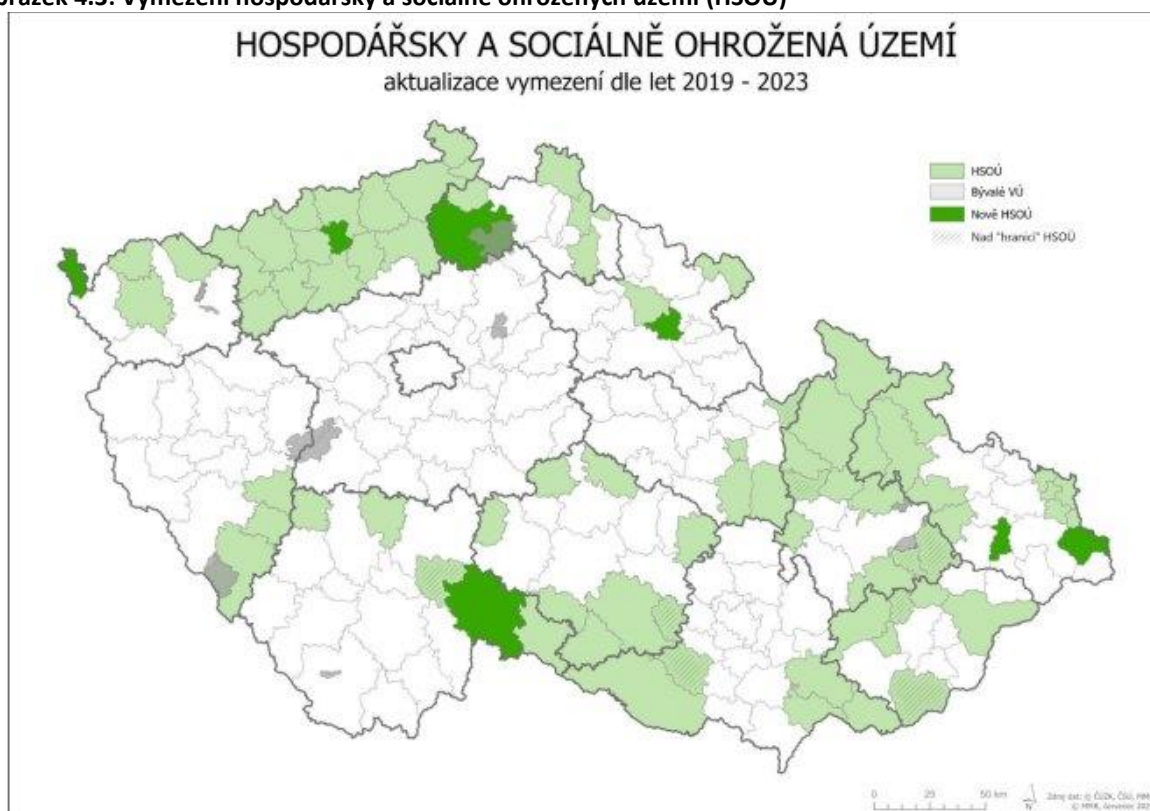
Významnou roli může hrát i prohloubení poznání soudržnosti obyvatel území a navazující **implementace do systému územního a regionálního plánování**. Z hlediska územního plánování zejména implementace Evropské úmluvy o krajině (komplexní chápání terciární a kvartérní struktury krajiny) – hledání nejlepšího možného využití krajiny nejen s ohledy na cíle ochrany přírody, urbanistické efektivnosti, ale i vnímání obyvatel, jejich proporcionální integraci do plánovacích procesů. Současný obraz problémů z hlediska udržitelného rozvoje je mnohdy velmi redukován a deformován aktivitou nátlakových skupin využívajících pasivní reakci většiny obyvatel. Tlak zájmových skupin je mnohdy velmi účinně propojen s „tvůrci veřejného mínění“. Nové urbanistické distorze tak vznikají zejména ve spojení s procesy suburbanizace a řešení dopravy.

4.3 VYHODNOCENÍ ÚZEMNÍCH PODMÍNEK A POTENCIÁLŮ HOSPODÁŘSKÉHO PILÍŘE

4.3.1 Vyhodnocení územních podmínek hospodářského pilíře

Pilíř hospodářských podmínek území tvoří mnohdy méně vnímanou část udržitelného rozvoje území. Přitom jak soudržnost obyvatel, tak i kvalita životního prostředí jsou do značné míry determinovány stavem a vývojem tohoto pilíře. V praxi se hodnocení opírá o makroekonomické a regionální plánování zejména na úrovni státu a krajů. V rámci tohoto systému byla zpracována řada dokumentů s hodnotícími výstupy včetně vymezení hospodářsky slabých SO ORP a strukturálně postižených krajů. Příkladem hodnocení je následující mapa SO ORP v ČR dokumentující návaznost problémových území Moravskoslezského kraje na podobná území v Olomouckém kraji.

Obrázek 4.3: Vymezení hospodářsky a sociálně ohrožených území (HSOÚ)

Zdroj: Usnesení Vlády ČR ze dne 11. prosince 2024 č. 932 o zprávě o uplatňování Strategie regionálního rozvoje ČR 2021+, Akčním plánu Strategie regionálního rozvoje ČR 2025–2027 a státem podporovaných regionů.

Ekonomická základna Moravskoslezského kraje byla dlouhodobě spojena hlavně s průmyslem, kterému dominovala těžba černého (koksovatelného) uhlí, hutnictvím železa a oceli, chemií a těžkým strojírenstvím. Z tabulky níže je dále patrné, že zpracovatelský průmysl je v Moravskoslezském kraji dominantní. Platí to pro všechny roky v tomto období, i když v roce 2023 byl počet zaměstnaných v tomto odvětví zhruba o 29,4 tis. menší než na začátku sledovaného období (1993), ale je nutno podotknout, že od roku 2013 došlo k nárůstu až na hodnotu 183 tis. zaměstnanců v roce 2018, pak následoval výrazný pokles až do roku 2023. To znamená, že průmysl po roce 2018 začal být méně konkurenceschopný na evropském a globálním trhu. Dochází dlouhodobě ke zmenšování velikosti průmyslových podniků, do kategorie největších zaměstnavatelů v MSK (tj. nad 5 000 zaměstnanců) patří z průmyslových podniků už jen Třinecké železářny, a. s. (cca 6 500 zaměstnanců). U dalších velkých průmyslových podniků proběhla výrazná redukce: OKD, a.s. má pod 3 000 zaměstnanců, Liberty Ostrava a.s. je v konkurzu a Vítkovické železářny se rozdělily na dílčí závody s různými vlastníky.

Pro zhodnocení územních podmínek hospodářského pilíře byly zvoleny indikátory (podrobný popis viz příloha č. 1), které pokrývají klíčové složky ovlivňující pracovní funkci území, ekonomickou výkonnost území a dostupnost hospodářských center lokálního až regionálního významu. Zaměřují se na dostupnost pracovních příležitostí, míru podnikatelské aktivity, dopravní obslužnost a dostupnost, jež mají zásadní dopad na ekonomický rozvoj regionu.

Pro hodnocení podmínek hospodářského pilíře byly zvoleny indikátory:

- **Sídelní struktura** – ukazatel vyjadřuje význam obce v sídelní struktuře dle Územní studie Sídelní struktura Moravskoslezského kraje Aktualizace 2024. Kategorizace významu sídel vychází z metodiky MMR⁹ a má přímý vliv na ekonomický potenciál území. Koncentrovaná polycentrická sídelní struktura v rámci aglomerace zjednodušuje obslužnost a podporuje hospodářskou koncentraci, zatímco rozptýlené osídlení může zvyšovat náklady a snižovat efektivitu.
- **Podíl nezaměstnaných – dosažitelní (roční průměr)** – tento ukazatel postihuje míru nezaměstnanosti mezi obyvateli, kteří jsou schopni a ochotni pracovat. Vysoká nezaměstnanost signalizuje strukturální problémy trhu práce, nedostatek příležitostí nebo nízkou kvalifikaci obyvatel.
- **Počet podnikatelských subjektů na 1 000 obyvatel ORP** vyjadřuje míru podnikatelské aktivity, která je klíčová pro ekonomickou diverzifikaci, vytváření pracovních míst. Vyšší počet subjektů značí živější ekonomické prostředí a vyšší adaptabilitu místní ekonomiky, ale tento index je vyšší i v podhorských oblastech, které jsou spojeny s poskytováním ubytovacích služeb.
- **Průměrný dílčí základ daně na podnikatele** – jedná se o ukazatel ekonomické výkonnosti samostatně podnikající fyzických osob/živnostníků na území obce – vyšší hodnoty odrážejí vyšší zisky, produktivitu a ekonomickou aktivitu fyzických osob, což má pozitivní dopad na rozpočty obcí i celkový rozvoj území.
- **Počet obsazených pracovních míst na 1 000 obyvatel** – indikátor vypovídá o schopnosti daného území generovat pracovní příležitosti. Vyšší hodnota značí silnou ekonomickou základnu a dobrý poměr mezi nabídkou práce a počtem obyvatel.
- **Časová dostupnost dálnic a silnic I. třídy** – dobré propojení venkovských oblastí a základních center individuální automobilovou dopravou je zásadní pro možnost dojíždění za prací i službami, čímž podporuje ekonomický potenciál území.
- **Časová dostupnost veřejnou hromadnou dopravou do ORP** – dobrá dostupnost základních center veřejnou dopravou je zásadní pro obslužnost venkovských oblastí a umožňuje dojíždění za prací i službami, čímž podporuje pracovní uplatnění a ekonomickou integraci.
- **Časová dostupnost veřejnou hromadnou dopravou do Ostravy**, která jako hlavní metropole kraje představuje klíčové vyšší centrum zaměstnanosti, vzdělávání a služeb. Snadná dostupnost do tohoto uzlu zvyšuje ekonomické šance obyvatel venkovských oblastí.

Pro celkové zhodnocení územních podmínek byla provedena agregace těchto dílčích indikátorů do Indexu HP. Výsledný kartogram je uveden níže.

⁹ MMR (2024) Centra osídlení České republiky. Vymezení vyšších a středních center a metodický postup pro vymezení nižších a malých center. 3. vydání. Praha: MMR.

Nejhůře hodnocená území (stupně 5 až 7), vyšší podíl obcí v SO ORP Krnov, Bruntál, Rýmařov (okrajové části), Vítkov (zejména Budišovsko), Jablunkov, hospodářský charakter území se projevuje takto:

- Jedná se o hospodářsky méně rozvinuté oblasti se strukturálními problémy:
 - Vyšší nezaměstnanost
 - Menší počet podnikatelských subjektů, slabá podnikatelská aktivita, nižší daňová výkonnost podnikatelů.
 - Slabší dopravní dostupnost, často i veřejnou hromadnou dopravou
- Nízký počet pracovních míst vůči počtu obyvatel.
- Sídlní struktura rozptýlená, horší obslužnost okrajových částí.
- Slabší napojení na hlavní ekonomická centra kraje.

Území s velmi dobrým hodnocením (stupeň 1–2), jedná se o města Ostrava, Opava, Frýdek-Místek, Třinec, Bohumín, Havířov, Český Těšín, Bílovec ležící v Ostravské polycentrické aglomeraci. Hospodářský charakter území:

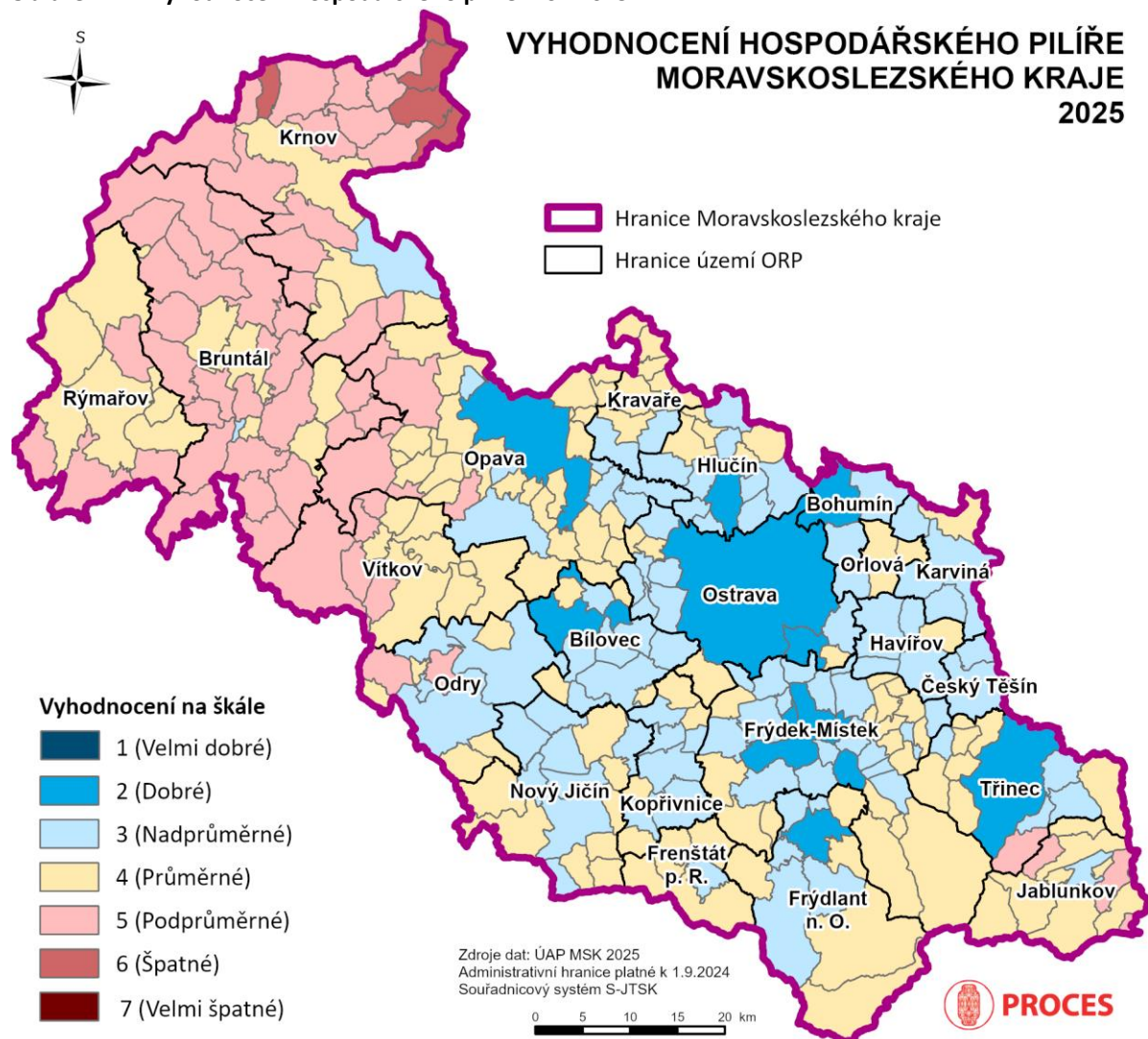
- Silná urbanizovaná centra s vysokým počtem pracovních míst a podnikatelských subjektů.
- Velmi dobrá dopravní dostupnost (napojení na dálnice, hlavní železniční tahy).
- Koncentrace hospodářských aktivit (průmysl, služby), vyšší výnosy podnikatelů.
- Vyšší zaměstnanost a intenzita dojížděky.
- Vysoké bodové hodnocení vykazuje Ostrava – hlavní metropole kraje a ekonomické centrum.

Území s nadprůměrným hodnocením (stupeň 3), jedná se o města Kopřivnice, Frenštát pod Radhoštěm, Nový Jičín, Kravaře, Hlučín. Hospodářský charakter území:

- Rozvojová území s dobrým zázemím, stabilní strukturou zaměstnanosti a aktivní podnikatelskou základnou.
- Výhodou je i dosažitelnost větších center a kvalitní spojení veřejnou dopravou.
- Sídlní struktura umožňuje efektivní poskytování služeb.

Ostravská polycentrická aglomerace je jádrem hospodářské aktivity kraje – kvalitní infrastruktura, vysoká zaměstnanost a ekonomická výkonnost. Západní a severozápadní část kraje (Bruntálsko, Krnovsko, Rýmařovsko, Vítkovsko) patří k ekonomicky slabším územím, která čelí kombinaci nízké dopravní dostupnosti a slabé ekonomické základny. Jižní část kraje vykazuje průměrné až nadprůměrné hodnoty díky menším, ale stabilním městským centrům a obcím v jejich zázemí, které migračně zvyšují počet obyvatel (jedné se zejména o osoby s vyšším vzděláním a s vyššími příjmy).

Obrázek 4.4: Vyhodnocení hospodářského pilíře MSK 2025

Zdroj: ČSÚ, MF, MPSV, zpracování PROCES, 2025.

Pozitiva územních podmínek z hlediska hospodářského pilíře

Pozitiva	Dotčené území	Význam z hlediska	
		udržitelného rozvoje	územního plánování
Výraznou změnou byl vzestup zaměstnanosti ve službách, a to jak ve veřejném, tak i v soukromém tržním sektoru. V MSK je výrazný nárůst vědeckých a odborných pracovníků, kteří mají potenciál vytvářet produkty s vysokou přidanou hodnotou, což souvisí s dlouhodobými vysokými investicemi do vědecko-výzkumné infrastruktury.	Zejména jádro Ostravské aglomerace	1	2
Územní stabilizace a pokročilá realizace významných rozvojových zón.	SO ORP Kopřivnice (Mošnov), Frýdek-Místek (Nošovice)	2	1
Velmi dobré napojení většiny území kraje na evropsky významnou a dálkovou vnitrostátní silniční síť (Vlb. transevropský multimodální koridor sítě TEN-T a silnice I. třídy začleněné do mezinárodních tahů E). Mezinárodní letiště Mošnov.	Ostravská aglomerace	2	1

Pozitiva	Dotčené území	Význam z hlediska	
		udržitelného rozvoje	územního plánování
Potenciální nabídka pozemků pro podnikání, zejména brownfieldů.	Většina MSK včetně SO ORP Bruntál	2	2
Možnosti rozvoje podnikání v oblasti cestovního ruchu a rekreace zejména v oblasti Jeseníků.	Západ MSK	3	2
Geografická poloha MSK na pomezí tří států s vazbou na Hornoslezskou aglomeraci významnou v Evropském měřítku (cca 5 mil. obyvatel), tradiční vazby na Slovensko (Žilina).	Ostravská aglomerace	3	3
Zásoby nerostných surovin (uhlí, plyn, stavební suroviny).	Ostravská aglomerace a jih kraje	2	2

Pozitivem v posledních desetiletích je zejména realizace průmyslových zón Nošovice a Mošnov přenášející těžišť rozvoje kraje na jih od Ostravy, částečně ve vazbě na Podbeskydí. Relativně příznivý hospodářský vývoj vykazuje Třinecko i přes dominantní vliv hutního průmyslu a vazbu na Slovensko. Pozitivní vývoj je patrný i v Podbeskydí včetně Kopřivnicka. Poměrně dobře je možno hodnotit rozvoj technické infrastruktury na území kraje, zejména dopravy, ale také v oblasti vodohospodářské a zásobování energiemi.

Negativa územních podmínek z hlediska hospodářského pilíře

Negativa	Dotčené území	Význam z hlediska	
		udržitelného rozvoje	územního plánování
Kraj se vyznačuje vysokou citlivostí na dopad globálních recesí, zejména z důvodu vysokého podílu firem navázaných zejména na automobilový průmysl, který je na recese citlivější. Pro dopad globálních recesí na MSK je charakteristický pokles HDP na obyvatele v reálných cenách, který vede ke zvýšení ekonomické nejistoty v celém regionu.	MSK	1	2
Koncentrace pracovních míst do měst zejména na území aglomerace, což povede k výraznějším nerovnoměrnostem v osídlení obyvatelstva především v periferních a hůře dostupných oblastech.	Města v Ostravské aglomeraci	1	1
Extenzivní plošný rozvoj podnikání a malý tlak na využití brownfieldů a na lepší organizaci území.	Většina MSK	2	1
Mikroregiony s omezenou nabídkou a strukturou pracovních míst.	Karvinsko a SO ORP Bruntál, Krnov (zejména Osoblažsko) Vítkov (zejména Budišovsko)	2	3
Nižší úroveň mezd.	SO ORP Rýmařov, Bruntál, Krnov, Vítkov a Opava (východní část), Jablunkov	2	3
Nejasné dopady energetické politiky zejména v oblasti jaderné energetiky.	MSK	2	3
Okrajová poloha v rámci ČR s bariérou pohoří Jeseníky a Beskydy a vojenského prostoru Libavá.	Zejména západ MSK	3	2
Neprovázanost trhu práce a systému školství.	Obecný problém	3	3

Zásadním problémem hospodářského rozvoje z hlediska územního plánování je extenzivní rozvoj podnikání s velkými plošnými nároky. Investoři dávají přednost dopravně dobře dostupným a připraveným pozemkům, bez zátěží. V mnohých lokalitách vyvolávají investoři záporné externality, zejména v oblasti dopravy. Tlak na efektivní využití území, zejména stávajících málo využívaných či nevyužitých podnikatelských areálů, je velmi nízký. Toto si mohou investoři dovolit s ohledem na nastavení regionální politiky (nadměrné využitelné plochy v podporovaných regionech) a nastavení makroekonomické politiky (nízké zdanění a malé ekologické zacílení dostupných nástrojů). Tento stav je neodůvodněný v situaci, kdy nezaměstnanost v ČR je dlouhodobě na nejnižších úrovních vzhledem k poměrům v EU a byl vykazován nedostatek pracovních sil na trhu. Nadprůměrně urbanizované území MSK je tak dále zatěžováno negativními dopady na životní prostředí.

Z hlediska celkového hodnocení hospodářského pilíře v rámci jednotlivých obcí nebyla žádná obec hodnocena hodnotou 7 (velmi špatný stav na škále 1-7), pouze 5 obcí mělo hodnotu 6 se špatným stavem tohoto pilíře (takto jsou hodnoceny spíše menší obce Bruntálska). U 10 obcí byl hodnocen stav pilíře jako velmi dobrý (Ostrava, Opava, Frýdek-Místek, Frýdlant nad Ostravicí, Třinec, Sviadnov, Vratimov, Hlučín, Bílovec, Bohumín), u 90 obcí je hodnocen jako nadprůměrný (zlepšený). Rovněž města Karviná a Havířov jsou hodnocena jako nadprůměrná, a to z důvodu dobré dostupnosti do Ostravy, pouze Orlová je hodnocena jako průměrná. Zlepšení jejich pozice vzhledem k minulému hodnocení však nezlepšuje jejich migrační atraktivitu (nepříznivá relativní pozice v rámci ČR se výrazněji nemění).

4.3.2 *Vyhodnocení potenciálů z hlediska hospodářského pilíře*

Ekonomické a hospodářské podmínky jsou rozhodující pro dlouhodobý vývoj většiny obcí a regionů (výjimku tvoří zejména výrazně rekreačně atraktivní lokality, které se však v řešeném území prakticky nenacházejí). Z hlediska zaměstnanosti je prakticky na celém území ČR rozhodující terciér (služby), okrajová je zaměstnanost v priméru (zemědělství a lesnictví). V rámci priméru mají stále větší význam krajinnotvorné (ekologické) funkce.

Pozitivní rozvojové trendy Moravskoslezského kraje jsou dočasně přerušeny hospodářskou recesí. Prostorové dopady krize vždy nejvíce postihují nejslabší oblasti, zejména periferní území. Dopady krize především prověřují zdraví regionální ekonomiky v kontextu udržitelného rozvoje, tzn. orientaci na diverzifikovanou ekonomiku (přehnaná specializace může mít výrazné dopady na růst nezaměstnanosti). Ukazuje se, že je možné navázat na schopnosti rozvoje území zejména s využitím **exaptivní odolnosti** (tj. schopnost regionů nově využívat své stávající zdroje a dovednosti k neočekávaným účelům tak, aby se dokázaly přizpůsobit ekonomickým šokům a vnějším výzvám). Tento koncept vychází z odlišnosti adaptace (přizpůsobení se) a exaptace (zpětné využití původně jinak zamýšlených zdrojů). V kontextu regionálního rozvoje lze v současnosti tento koncept považovat za jednu z klíčových strategií: regiony čelící změnám často obstojí díky tomu, že využijí existující zdroje k novým účelům namísto původního využití. Ekonomické studie dokládají, že mnoho inovací nakonec nalézá uplatnění jinak, než bylo původně zamýšleno, což zvyšuje odolnost regionů vůči nepředvídatelným změnám. OECD ve svých analýzách regionální odolnosti v Evropě potvrzuje, že právě tato schopnost (flexibilně přerozdělit zdroje a implementovat je do nových odvětví) je zásadní pro úspěšné zvládnání krizí¹⁰.

¹⁰ Podrobněji kap. 2.6 Územní studie Sídlní struktura Moravskoslezského kraje Aktualizace 2024.

Přehled vyhodnocení potenciálů územních podmínek z hlediska hospodářského pilíře

Potenciály území	Dotčené území	Význam z hlediska	
		udržitelného rozvoje	územního plánování
Aplikace moderní regionální politiky reagující na nové trendy a ohrožení s využitím exaptivní odolnosti, posilující zaměstnanost mladých a vzdělaných lidí, rozvoj inovativních technologických startupů.	MSK	1	1
Nižší úroveň mezd (nižší náklady pro potenciální zaměstnavatele/investory).	MSK zejména Bruntálsko	2	3
Konzistentní energetická politika ve vazbě na ložiska černého uhlí, plynu a výroby elektrické energie včetně alokace JE Blahutovice.	Jih kraje	2	2
Přiměřená a územně diferencovaná míra veřejné podpory.	Zejména okresy Karviná a Bruntál	2	3

Na trhu práce bude nadále docházet k růstu koncentrace pracovních míst do měst zejména na území aglomerace, což povede k výraznějším nerovnoměrnostem v osídlení obyvatelstva především v periferních a hůře dostupných oblastech. V období let 2013 až 2023 největší nárůst obsazených pracovních míst zaznamenala Ostrava, dále pak města Třinec, Český Těšín, Opava a Jablunkov. Za zmínku stojí i nárůst počtu obsazených pracovních míst v Nošovicích a Mošnově. Výraznou roli budou hrát vnitřní periferie, které částečně mohou kopírovat hranice krajského uspořádání. Odliv mladých vzdělaných lidí z důvodu nedostatku pracovních míst bude způsobovat další zhoršování demo-sociální struktury a snižování rozvojových možností. Na druhou stranu se do problémových oblastí často stěhují nepřizpůsobiví občané a dochází v nich ke zvyšování sociálního napětí, které je spojené i s nedostatkem pracovních míst (jedná se především o oblast Rýmařovska, Osoblažska, Budišovska, Vítkovska). V této souvislosti je však nezbytné zdůraznit význam rekreačních oblastí kraje (Beskydy, Jeseníky a Oderské vrchy) pro prostor Ostravské aglomerace. Z výše uvedených důvodů, k částečnému zmírnění polarizace území, lze využít rozvojový potenciál Jeseníků, a to pro cestovní ruch dosud neobjevených území, je však nutné dobudovat dopravní infrastrukturu, a to především silniční.

Dalším z možných řešení pro ekonomický rozvoj území kraje je příprava a výstavba průmyslových zón. Základními požadavky na tyto lokality je především dobrá dopravní dostupnost s možností využití více druhů přepravy, dále lokalita o stanoveném rozsahu a příznivých územně technických podmínkách umožňujících co nejjednodušší napojení na inženýrské sítě a v neposlední řadě dostatečné množství kvalifikované pracovní síly. Jejich využití je vedle čistě výrobních aktivit velmi často zaměřeno na logistiku, skladování a poskytování širokého spektra komerčních služeb. Na území MSK vzniklo v posledních letech několik významných průmyslových zón zejména na území Ostravské aglomerace (Kopřivnice-Vlčovice, Ostrava-Hrabová, Karviná-Nové Pole, Ostrava-Mošnov, Havířov-Dukla). Jednou z nejvýznamnějších zahraničních investic v rámci celé ČR je výrobní areál firmy HMMC v Nošovicích. Pro další investiční záměry je vymezeno rozšíření rozvojové plochy nadmístního významu v prostoru letiště Ostrava-Mošnov ve schválených Zásadách územního rozvoje Moravskoslezského kraje. Ve stádiu příprav je také průmyslová zóna Barbora na Karvinsku v místě brownfieldu. Kromě těchto nejvýznamnějších průmyslových zón, které mají charakter nadmístního významu a jsou již většinou využívány nebo zcela zaplněny, jsou v MSK i další méně významné průmyslové zóny. Některé z nich se nacházejí v západní části kraje. Jedná se o průmyslové zóny v Krnově, Bruntálu a průmyslovou zónu v Bolaticích (SO ORP Kravaře). Je logické, že do těchto prostor se bude zájem investorů koncentrovat i v budoucnu především ve spojitosti s postupným dokončováním hlavních silničních tahů. Pro účely ekonomického rozvoje je nutné připravovat i tzv. „brownfields“ (opuštěné výrobní areály nebo jinak

devastované plochy), byť tato příprava je technicky, ekonomicky i časově mnohem náročnější a nemůže být jediným řešením poptávky po nových rozvojových plochách.

5 VYHODNOCENÍ VZÁJEMNÝCH VAZEB POTENCIÁLŮ A TRENDŮ VÝVOJE

5.1 VYHODNOCENÍ VZÁJEMNÝCH VAZEB POTENCIÁLŮ

V oborovém pojetí (podle tematických okruhů) je možno v rámci území hovořit o řadě potenciálů území – např. sídelním, ekonomickém, biotickém, vodohospodářském, surovinovém, rekreačním. Přístup k hodnocení potenciálů z hlediska tří pilířů udržitelného rozvoje syntetizuje pohled na potenciály vymezené v rámci hodnocení tematických okruhů. Hodnocení potenciálů v rámci jednotlivých pilířů může být rozdílné. Význam jednotlivých pilířů udržitelného rozvoje je v současné antropogenně transformované krajině výrazně diferencovaný, ale jejich vzájemné vazby mohou mít rozdílnou hierarchii. Vývojové trendy územních potenciálů se vzájemně ovlivňují, a to jak pozitivně (přímá úměra) tak i negativně (nepřímá úměra).

Při celkovém hodnocení území je preferován komplexní přístup oproti oborovému přístupu nadměrně zdůrazňujícímu jednotlivosti. Sociologické výzkumy pomáhají zmapovat postoje obyvatel k území a jejich kvalitu života, která dle jejich subjektivního vnímání nemusí vždy reflektovat ekonomický potenciál území. Vnímání krajiny obyvateli Moravskoslezského kraje je velice různorodé podle území, kde žijí¹¹, a také dle charakteru krajiny. Nejsilnější vazba mezi spokojeností s okolím/krajinou, kde obyvatelé žijí, a celkovou spokojeností s životem je u obyvatel Jesenicka (zejména území SO ORP Bruntál, SO ORP Krnov). Naopak nejslabší vazba je na moravské části SO ORP Ostrava. Pobyt v krajině je spojen většinou s rekreací, s bydlením a dopravou.

Hmotným základem kvality života obyvatel je hospodářský pilíř území umožňující uspokojit materiální, sociální a jiné potřeby společnosti. I přes pozitivní změny je základním problémem území MSK slabost a nestabilita hospodářského pilíře. Těžba uhlí a těžký průmysl byla a je zdrojem negativních externalit spojených s kvalitou života (koncentrovaných zejména do okresu Karviná) a má i své dopady do soudržnosti obyvatel území (velká nezaměstnanost, relativní pokles mezd, vznik vyloučených lokalit). **Pokles výrobního potenciálu tak negativně dopadá na sídelní potenciál, zejména měst** (Karviná, Orlová, Havířov). K tomuto základnímu trendu přistupuje stále výraznější preference individuálního bydlení, zejména v atraktivním (rekreačním) prostředí.

I při výrazném poklesu obyvatel v uvedených městech probíhá v jejich zázemí suburbanizace a jednoznačně posiluje suburbanizační pás v Podbeskydích. Reálně zde nelze odlišit k jakému účelu jsou nové domy a byty užívány, zda k prvnímu či druhému (rekreačnímu) bydlení. Při popisu těchto procesů je jednoznačně patrná absence registru bydlení, z „velkých“ čísel je možno pouze kvalifikovaně provádět odhady těchto procesů.

Při posuzování rozvojových možností MSK je potřeba dostatečně vnímat i jednotlivé potenciály sousedních zemí (regionů), tj. mimořádnost vazeb na Slovensko a potenciál vazeb k Polsku (území s vysokým počtem obyvatel a značnou dynamikou rozvoje, s poklesem nezaměstnanosti). Ve vztahu k Polsku je potenciál limitován zejména podmínkami zhoršeného životního prostředí v Polsku, které v posledních letech má zlepšující se charakter.

¹¹ Podrobněji tyto rozdíly mapuje kapitola 3.9 Vztah člověka a krajiny na území českého Slezska v publikaci Lipovski, R., Hruška, L., Jarošová, L. (eds.). LIDÉ A KRAJINA ČESKÉHO SLEZSKA. Identita, kultura a společnost českého Slezska v procesu společenské modernizace s dopadem na kulturní krajinu. Ostrava: Ostravská univerzita, 2021. https://atlas-slezska.cz/Slezsko_monografie_web_FINAL.pdf

Dlouhodobé posilování pilíře životního prostředí je podmínkou zvýšení sídelního potenciálu (včetně soudržnosti obyvatel) na většině území kraje. Podpora růstového potenciálu je žádoucí, a to od zásadních investic do transformace území postmontánní krajiny ke krajině rekreační až po nalezení produkčních potenciálů území.

5.2 VYHODNOCENÍ TRENDŮ VÝVOJE ÚZEMÍ MORAVSKOSLEZSKÉHO KRAJE

Vývoj území MSK je výrazně diferencovaný jak v měřítku obcí, tak regionů. Na území kraje je možno najít SO ORP s vysokou intenzitou rozvoje (SO ORP Frýdek-Místek, Frýdlant nad Ostravicí). Na druhé straně jsou zde i SO ORP (Karviná, Orlová, Havířov, Rýmařov, Bruntál, Krnov), které se dlouhodobě vylidňují. Vývoj je diferencovaný i z hlediska jednotlivých pilířů udržitelného rozvoje. Celkově je však ovlivněn obecnými změnami v životním stylu (mobilita – zejména automobilizace, rostoucí poptávka po trávení volného času v atraktivním prostředí, pokles počtu zaměstnanců na hektar průmyslové zástavby). To znamená, že i při stagnaci či mírném poklesu počtu obyvatel zátěž území stoupá, pokud není tlumena technologickým pokrokem a změnou chování směrem k redukci ekologické stopy.

5.2.1 Pilíř životního prostředí

Z hlediska podmínek pro příznivé životní prostředí je patrný velmi mírně se zlepšující trend, který souvisí s poklesem těžby uhlí a útlumem těžkého průmyslu. Míra antropogenních vlivů na krajinu tak mírně klesá. Kvalita ovzduší se významně zlepšila (pokles emisí), v současnosti převažují lokální topeniště, ale při postupném nahrazování nových kotlů se i tato situace zlepšuje. Výzvou je zvládnutí zahlazení následků po důlní činnosti a využití potenciálů postmontánní krajiny. Další výhledová zlepšení je možné očekávat v oblasti dopravy (rozvoj nízkoe emisní/bezemisní dopravy), je však pravděpodobné, že intenzita dopravy bude ještě dále stoupat, což povede k požadavkům na zahuštění komunikační sítě s dopady na další fragmentaci krajiny. Pozitivní vývoj je patrný i v oblasti vodního hospodářství (protipovodňová opatření) a nakládání s odpady ve smyslu jejich třídění, avšak nikoli recyklace. Hlavní trendy v oblasti životního prostředí jsou determinovány vnějšími tlaky (Green Deal – dekarbonizace) s možnými kontroverzními dopady i v oblasti jaderné energie (jaderný zdroj Blahutovice). Významnou negativní roli při rozhodování v území hraje nedostatečné vnímání komplexnosti a územních specifík možných řešení.

5.2.2 Pilíř soudržnosti společenství obyvatel

Soudržnost obyvatel řešeného území je v současnosti ovlivňována několika vývojovými trendy:

- Dlouhodobý sídelní potenciál celého kraje je dán především existencí Ostravské polycentrické aglomerace s více póly rozvoje s dobrým vzájemným dopravním propojením včetně rozvinutého systému veřejné hromadné dopravy.
- Obecným trendem prakticky celého území MSK je stárnutí obyvatel s promítnutím do změn poptávky po sociálních službách, nároků na zdravotnictví a dále výhledový pokles poptávky v oblasti školství.
- Přetrvávajícím problémem je stěhování mladých lidí zcela mimo region.
- Proces suburbanizace, který vede k širší migraci do suburbanizačního pásu v Podbeskydčí nebo do obcí s dobrou dopravní dostupností regionálních center, mnohdy přináší řadu rozporů v místních komunitách, které nejsou monitorovány (skupinové zájmy jsou vydávány za obecné).
- V rámci sídelní struktury je přetrvávajícím trendem vymístění částí městotvorných a obslužných funkcí z center měst do dopravních uzlů (nákupy).

Poptávkové křivky závislosti potřeby ploch na vývoji počtu obyvatel jsou různé, např. počet osob na automobil může výrazně poklesnout pod 2 osoby na 1 automobil, potřeba parkovacích míst se může až

zdvojnásobit (při stagnaci počtu obyvatel). V rámci požadavků na bydlení roste poptávka po bydlení v rodinných domech s plochami pozemků nad 1 000 m². V ČR tak do značné míry narůstá zábor volné krajiny i v regionech (krajích) s poklesem počtu obyvatel. Je žádoucí, aby tento extenzivní vývoj zvolňoval, otázkou je časový horizont dosažení bodu zlomu.

5.2.3 Hospodářský pilíř

Ostravská polycentrická aglomerace je jádrem hospodářské aktivity kraje – kvalitní infrastruktura, vysoká zaměstnanost a ekonomická výkonnost. Západní a severozápadní část kraje (Bruntálsko, Krnovsko, Rýmařovsko, Vítkovsko) patří k ekonomicky slabším územím, která čelí kombinaci nízké dopravní dostupnosti a slabé ekonomické základny. Jižní část kraje vykazuje průměrné až nadprůměrné hodnoty díky menším, ale stabilním městským centrům a obcím v jejich zázemí, které migračně zvyšují počet obyvatel (jedné se zejména o osoby s vyšším vzděláním a s vyššími příjmy).

Výraznou změnou byl vzestup zaměstnanosti ve službách, a to jak ve veřejném, tak i v soukromém tržním sektoru. V MSK je výrazný nárůst vědeckých a odborných pracovníků, kteří mají potenciál vytvářet produkty s vysokou přidanou hodnotou, což souvisí s dlouhodobými vysokými investicemi do vědecko-výzkumné infrastruktury.

V rámci hospodářského pilíře je zásadní, že kraj se vyznačuje vysokou citlivostí na dopad globálních recesí, zejména z důvodu vysokého podílu firem navázaných zejména na automobilový průmysl, který je na recese citlivější. Pro dopad globálních recesí na MSK je charakteristický pokles HDP na obyvatele v reálných cenách (2021 až 2023), který vede ke zvýšení ekonomické nejistoty v celém regionu.

Dochází ke zvýšení místní (regionální) poptávky po rekreačních kapacitách. Zvýšený tlak je pravděpodobný i na kapacity v oblasti zimní rekreace. Na druhou stranu je nutno řešit celoroční dopravní obslužnost atraktivních oblastí cestovního ruchu zejména z hlediska plánování odstavných parkovišť (zejména v Beskydech a v centrálních částech Jeseníků). Zde je nezbytné připomenout, že není dostatečně využít potenciál rozvoje lázeňství a rekreace MSK (Karviná, Vítkovsko).

V rámci MSK je možno z hlediska vývojových trendů rozlišit 6 odlišných regionů s odlišnými vývojovými trendy:

- **Ostravsko** koncentrující obslužné, obytné, dopravní i výrobní funkce a přesouvající část aktivit na západ (zejména bydlení včetně návaznosti na město Opavu) a jih (podnikatelské a dopravní aktivity – Mošnov).
- **Podbeskydí** tvořící pás území v návaznosti na rekreační atraktivitu CHKO Beskydy a úspěšný rozvoj podnikatelských aktivit (Nošovice, Třinec, Kopřivnice). V širším pojetí je možno k tomuto území přiřadit i Novojičínsko a přechodné území Moravské brány.
- **Karvinsko** kumulující největší problémy z hlediska všech tří pilířů udržitelného rozvoje. Území vykazuje nejvyšší intenzitu poklesu počtu obyvatel vlivem nepříznivého sociálně ekonomického vývoje (ve městech). Vlastní území nabízí vysoký potenciál tvorby atraktivní postmontánní krajiny.
- **Jesenicko** zahrnující plošně rozsáhlá území „pohraničí“ s problémy sociálně ekonomického rozvoje od poloviny 19. století, zvláště důsledky druhé světové války a transformace po roce 1990. Z územního hlediska se negativní vývoj koncentruje na Osoblažsku a Vítkovsku. Relativně lepší vývoj vykazovaly obce navázané na rozvoj rekreace.

Dvě silně specifická území:

- **Hlučínsko** je historicky determinované území s vazbami na Německo (Prusko), které přetrvávají dodnes. Specifická soudržnost obyvatel založená na relativní stabilitě rodinného života, tradici individuálního bydlení, vztahu k práci a pořádku se dodnes odráží ve struktuře osídlení a sociálních charakteristikách (např. nízký podíl dětí narozených mimo manželství).
- **Jablunkovsko** tvoří okrajové území kraje a ČR. V minulosti se jednalo o velmi chudý region s rozsáhlou dojížděnkou za prací především na Třinecko. Vnímání „etnické odlišnosti“, ale i vazeb na Polsko a Slovensko, spoluvytváří specifika tohoto území. Zajímavou skutečností jsou nejen kulturní tradice, ale i sociální chování (nízký podíl exekucí) a soudržnost lokálních komunit.

6 URČENÍ PROBLÉMŮ K ŘEŠENÍ V ÚZEMNĚ PLÁNOVACÍCH DOKUMENTACÍCH, PŘÍPADNĚ ÚZEMNÍCH STUDIÍCH

6.1 POŽADAVKY NA ZMÍRNĚNÍ NEBO OMEZENÍ URBANISTICKÝCH, DOPRAVNÍCH NEBO HYGIENICKÝCH ZÁVAD

- využívat plochy brownfields jako transformační plochy pro rozvoj sídel
- jako transformační plochy vymezit chybějící nebo nevyhovující veřejná prostranství
- posilovat konektivitu ploch zeleně ve městech
- podporovat udržitelnou dopravu vymezením bezpečných cyklostezek a stezek pro pěší zejména ve městech
- doplnit chybějící úseky dálkových cyklostezek
- posilovat prostupnost území obnovou cest v krajině
- omezovat fragmentaci krajiny nekoncepční novou zástavbou
- omezit nadbytečnou regulaci v ÚPD způsobující nedostatečnou flexibilitu a nutnost neustálých změn
- minimalizovat zábor volné krajiny a ZPF (nestanovovat v ÚPD příliš velkou minimální plochu pozemků pro rodinné domy, aplikovat zásady urbanistické ekonomie, nevymezovat zastavitelné plochy nad rámec reálných potřeb)
- vytvořit územní podmínky pro vyřešení odkanalizování sídel nad 2000 obyvatel a čištění odpadních vod
- zkapacitnit dopravní propojení specifické oblasti SOB3 Jeseníky – Králický Sněžník s centrální částí kraje
- zlepšit dopravní dostupnost Vítkovska a Bílovecku do spádových sídelních center
- nevymezovat zastavitelné plochy v záplavových územích; stávající zastavitelné plochy v záplavových územích, pokud možno vypustit a případně nahradit
- nevymezovat zastavitelné plochy v sesuvných územích
- propojit železniční trati ČR a Polska v oblasti Jeseníků a Osoblažska
- nevymezovat zastavitelné plochy v lokalitách, kde by mohly způsobit srůstání sídel
- omezit rozvojové plochy v rekreačně nejvytíženějších obcích

6.2 POŽADAVKY NA ZMÍRNĚNÍ NEBO OMEZENÍ VZÁJEMNÝCH STŘETŮ ZÁMĚRŮ NA PROVEDENÍ ZMĚN V ÚZEMÍ A STŘETŮ ZÁMĚRŮ S LIMITY VYUŽITÍ ÚZEMÍ S HODNOTAMI

- minimalizovat důsledky fragmentace krajiny dopravní infrastrukturou stanovením územních podmínek pro průchod biokoridorů ÚSES
- nevymezovat plochy pro VTE a fotovoltaiku v přírodně a krajinářsky nejhodnotnějších lokalitách kraje a v blízkosti obytné zástavby
- minimalizovat konflikt všech záměrů se zájmy ochrany přírody a krajiny a kulturními hodnotami území
- regulovat suburbanizační procesy v okolí měst a v pásu Podbeskydí
- vymezovat rozvojové plochy pro podnikatelské aktivity s ohledem na minimalizaci záboru ZPF

6.3 POŽADAVKY NA ZMÍRNĚNÍ NEBO OMEZENÍ NEGATIV V ÚZEMÍ, VYUŽITÍ POTENCIÁLŮ ÚZEMÍ A NA SNÍŽENÍ NEVYVÁŽENÉHO VZTAHU PODMÍNEK PRO PŘÍZNIVÉ ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ, HOSPODÁŘSKÝ ROZVOJ A SOUDRŽNOST SPOLEČENSTVÍ OBYVATEL

- vytvořit územní podmínky pro zlepšení emisní a následně imisní situace
- podporovat zadržování vody v krajině, přirozený vodní režim v krajině, revitalizaci a renaturalizaci vodních toků a další opatření pro řešení problematiky sucha
- vytvořit územní podmínky pro využití potenciálu ploch po důlní činnosti pro revitalizaci krajiny a posílení rekreačních funkcí
- vytvořit územní podmínky pro využití potenciálu léčivých pramenů pro rozvoj rekreace a lázeňství
- vytvořit územní podmínky pro regeneraci panelových sídlišť s důrazem na hierarchii a zkvalitnění veřejných prostranství a řešení parkování
- reagovat nástroji územního plánování na procesy stárnutí obyvatel v oblasti občanské vybavenosti a bydlení
- vymezovat transformační plochy na území brownfieldů s dostatečnou flexibilitou pro budoucí využití
- navrhnout protipovodňová opatření v ohrožených lokalitách
- vytvořit (územní) podmínky pro (návrh) opatření proti přehřívání
- stanovit flexibilní podmínky využití ploch pro ekonomické aktivity, které umožní diverzifikaci výroby
- zlepšovat dopravní napojení a vybavení veřejnou infrastrukturou v okrajových částech kraje s cílem zabránit jejich vylidňování

7 Příloha č. 1: Indikátory dle pilířů

Tabulka 7.1: Použité parametry hodnocení indikátorů pro environmentální pilíř

Indikátor	1 (velmi dobrý)	2	3	4	5	6	7 (velmi špatný)	Zdroj
Ekologický stav vodních toků	Velmi dobrý stav	Dobrý stav	-	Střední stav	-	Poškozený stav	Zničený stav	VÚV TGM, WFS služba https://ags2.vuv.cz/arcgis/service/s/isvs_voda/isvs_voda/MapServer/WFSServer
Lesnatost = podíl lesních pozemků z celkové výměry obce v %	50 % a více	49-35 %	34-25 %	24-15 %	14-10 %	9-5 %	méně než 5 %	ČSÚ, data k ÚAP https://csu.gov.cz/csu_a_uzemne_analyticke_podklady
Podíl zastavěných a ostatních ploch z celkové výměry obce v %	Méně než 5 %	9-5 %	10-14 %	15-24 %	25-34 %	35-49 %	50 % a více	ČSÚ, data k ÚAP https://csu.gov.cz/csu_a_uzemne_analyticke_podklady
Podíl území obce s překročenými imisními limity	Méně než 1 %	1-5 %	5,1-10 %	10,1-25 %	25,1-50 %	50-99 %	100 %	ČHMÚ, vymezení oblastí se zhoršenou kvalitou ovzduší (OKZKO) https://www.chmi.cz/files/portal/docs/uoco/isko/ozko/ozko_CZ.html
Erozní ohrožení orné půdy	Orná půda neohrožena erozí	Více než 75 % orné půdy není ohroženo mírnou erozí	Více než 50 % orné půdy ohroženo mírnou erozí	Mírnou erozí je ohroženo 25-49 % orné půdy	Silnou erozí je ohroženo 1-9% orné půdy	Silnou erozí je ohroženo 10-19% orné půdy	Silnou erozí je ohroženo 20 % a více orné půdy	Ministerstvo zemědělství, databáze LPIS https://mze.gov.cz/public/portal/mze/farmer/LPIS/export-lpis-rocní-shp
Kontaminovaná místa	Bez kontaminovaných míst	kontaminovaná místa kategorie N bez nutnosti zásahu	Existence kontaminovaných míst v kategoriích P2 a P1 (nutný monitoring / institucionální kontrola způsobu využívání)	Existence kontaminovaných míst v kategoriích P4 a P3 (nutný průzkum kontaminace)	Existence kontaminovaných míst v kategorii A1 (nápravné opatření je žádoucí)	Existence kontaminovaných míst v kategorii A2 (nápravné opatření je nutné)	Existence kontaminovaných míst v kategorii A3 (nápravné opatření je bezodkladně nutné)	Ministerstvo životní prostředí, databáze SEKM https://www.sekm.cz/portal/

Zdroj: PROCES, 2025.

Tabulka 7.2: Použité parametry hodnocení indikátorů pro sociální pilíř

Indikátor	1 (velmi dobrý)	2	3	4	5	6	7 (velmi špatný)	Zdroj
Podíl obyvatel ve věku 65+ na celkovém počtu obyvatel obce (%)	Méně než 15 %	15-16,9 %	17-19,9 %	20-24,9 %	25-26,9 %	27-29,9 %	30 % a více	ČSÚ, data k ÚAP https://csu.gov.cz/csu_a_uzemne_analyticke_podklady
Podíl obyvatel s VŠ vzděláním (%)	25 % a více	20-24,9 %	17-19,9 %	15-16,9 %	10-14,9 %	5-9,9 %	Méně než 5 %	ČSÚ, data k ÚAP (SLDB) https://csu.gov.cz/csu_a_uzemne_analyticke_podklady
Dlouhodobá změna počtu obyvatel v patnáctiletém období (obvyklého bilančního období územního plánu)	větší nebo rovno 12 %	menší než 12 % a větší nebo rovno 6 %	menší než 6 % a větší nebo rovno 2 %	menší než 2 % a větší nebo rovno -2 %	menší než -2 % a větší nebo rovno -6 %	menší než -6 % a větší nebo rovno -12 %	menší než -12 %	ČSÚ, Veřejná databáze https://vdb.czso.cz/vdbvo2/
Volební účast ve volbách do obecních zastupitelstev	55 % a více	54-50 %	49-45 %	44-40 %	39-35 %	34-30 %	menší než 30 %	ČSÚ, výsledky voleb https://www.volby.cz/
Podíl osob v exekucích	Méně než 2 %	2-3,9 %	4-5,9 %	6-8,9 %	9-11,9 %	12-14,9 %	15 % a více	MMR (Agentura pro sociální začleňování), součást indexu sociálního vyloučení https://www.socialni-zaclenovani.cz/index_socialniho_vyloucení/
Intenzita bytové výstavby – bytů za 10 let / 1000 obyvatel ročně (středního stavu)	8 a více	5-3,4	3,5-2,4	2,5-1,4	1,5-0,4	0,5	Méně než 0,5	ČSÚ, data k ÚAP https://csu.gov.cz/csu_a_uzemne_analyticke_podklady

Zdroj: PROCES, 2025.

Tabulka 7.3: Použité parametry hodnocení indikátorů pro hospodářský pilíř

Indikátor	1 (velmi dobrý)	2	3	4	5	6	7 (velmi špatný)	Zdroj
Podíl nezaměstnaných – dosažitelní (%), roční průměr	Méně než 2 %	2-3,9 %	4-5,9 %	6-7,9 %	8-9,9 %	10-11,9 %	12 % a více	MPSV, Měsíční nezaměstnanost – vývoj na trhu práce ve vybraném roce https://data.mpsv.cz/web/data/vizualizace16
Počet podnikatel. subjektů na 1000 obyv. ORP	200 a více	175-199	150-174	125-149	110-124	100-109	Méně než 100	Generální finanční ředitelství (počet podnikatelských subjektů), https://www.czso.cz/csu/czso/regi-str-ekonomickych-subjektu-otevrena-data
Počet obsazených pracovních míst na 1 000 obyvatel	700 a více	500-699	250-499	200-249	150-199	100-149	Méně než 100	Ministerstvo financí, příloha vyhlášky o procentním podílu jednotlivých obcí na částech celostátního hrubého výnosu daně z přidané hodnoty a daní z příjmů
Časová dostupnost dálnic a silnic I. třídy	Méně než 5 min.	5-14 min.	15-29 min.	30-44 min.	45-59 min.	60-74 min.	75 min. a více	Síťová prostorová analýza v GIS
Časová dostupnost VHD do ORP	Méně než 5 min.	5-14 min.	10-29 min.	15-19 min.	20-29 min.	30-44 min.	45 min. a více	Data poskytovatelů veřejné dopravy
Časová dostupnost VHD do Ostravy	Méně než 15 min.	15-29 min.	30-44 min.	45-59 min.	60-89 min.	90-104 min.	105 min. a více	Data poskytovatelů veřejné dopravy
Průměrný dílčí základ daně na podnikatele (tis. Kč)	300 a více	250-299	200-249	150-199	100-149	75-99	Méně než 75	Generální finanční ředitelství (podání žádosti o o souhrnné informace z daňových přiznání k dani z příjmů fyzických osob, za poplatníky s příjmy pouze dle §7 z. č. 586/1992 Sb. Zákon o daních z příjmů)
Sídelní struktura	Vyšší centrum významné a ostatní Kategorie A3 a B	Střední centrum významné a ostatní Kategorie C a D	Nižší centrum významné Kategorie E	Nižší centrum ostatní Kategorie F	Malé centrum Kategorie G a G*	Ostatní obce ležící v Ostravské aglomeraci	Ostatní obce ležící mimo Ostravskou aglomeraci	Územní studie Sídelní struktura Moravskoslezského kraje Aktualizace 2024

Zdroj: PROCES, 2025.